

Instituut voor
Sportaccommodaties

**KWALITEITSBEOORDELING
EN RENOVATIEADVIES**

**KUNSTGRAS KORFBALVELD
KV RIGTERSBLEEK
GEMEENTE ENSCHEDE**

Opdrachtgever : KYBYS B.V.
Contactpersoon: de heer [redacted]
Gasgracht 3a
7941 KG MEPEL

Datum : 19 maart 2013

Projectnummer : 54130021

Opgesteld door : [redacted]

Partner for progress

INHOUDSOPGAVE:

1	INLEIDING.....	1
2	CONCLUSIE EN RENOVATIEADVIES.....	3
2.1	Algemeen.....	3
2.2	Renovatieadvies kunstgrasvoetbalvelden	3
2.3	Algemeen.....	3
2.4	Fundering.....	3
2.5	Zandonderbouw en constructiehoogte	4
2.6	Waterhuishouding.....	5
2.7	Afmetingen.....	5
2.8	Inrichtingselementen en bijzonderheden	5
3	ALGEMENE UITGANGSPUNTEN.....	6

BIJLAGEN:

Bijlage 1: meetgegevens - profielbeschrijving, foto's, afmetingen

Bijlage 2: analyseresultaten fundering en zandonderbouw

Bijlage 3: sporttechnische norm NOCNSF-KNKV2-15.1 en materiaaltechnische norm NOCNSF-M23.b

1 INLEIDING

De gemeente Enschede heeft het voornemen om twee aaneengeschakelde kunstgras korfbalvelden te renoveren.

Het betreft de korfbalvelden bij KV Rigtersbleek aan de G.J. van Heekstraat 35 te Enschede.

Ingenieursbureau KYBYS heeft namens de gemeente Enschede aan Kiwa ISA Sport opdracht verstrekt tot het uitvoeren van een onderzoek naar de kwaliteit van de korfbalvelden en een advies op te stellen inzake de uit te voeren renovatiewerkzaamheden.

Het doel van het onderzoek is beoordeling van de kwaliteit van de constructieopbouw en bepaling van de herbruikbaarheid van de aanwezige materialen in de nieuwe situatie.

De bestaande constructie bestaat uit een dynamische fundering van lava-rubber op een zandonderbouw. Door de kwaliteit en samenstelling van de zandonderbouw en fundering te onderzoeken en te analyseren is in dit renovatieadvies bepaald of de bestaande materialen en opbouw voldoen aan de huidige normering voor kunstgras korfbalvelden en/of aanpassing noodzakelijk is.

De sporttechnische norm NOCNSF-KNKV2-15.1 en materiaaltechnische norm NOCNSF-M23.b zijn ter informatie als bijlage toegevoegd.

Door of namens KYBYS is gelijktijdig met het constructieve onderzoek, milieutechnisch onderzoek uitgevoerd van de fundering en zandonderbouw. Door KYBYS kunnen op basis van de resultaten van dit renovatieadvies de noodzakelijke milieutechnische maatregelen worden bepaald.

Op basis van de resultaten van het onderzoek en laboratoriumanalyses is in deze rapportage een beknopt renovatieadvies opgesteld waarin de werkzaamheden en maatregelen worden beschreven voor de realisatie van goedgekeurde en gecertificeerde velden.

NB. De aanvullende werkzaamheden met betrekking tot de hekwerken, inrichtingselementen en verhardingen binnen de veldafrastering, zijn daar waar nodig in verband met kwaliteit, veiligheid en reglement KNKV in deze rapportage op hoofdlijnen vermeld. Door KYBYS zullen de exacte wensen en eisen ten aanzien van de inrichtingselementen en inrichting nader moeten worden gespecificeerd.

Met de meetgegevens, analyses en onderhavige renovatieadvies kan door KYBYS een eenduidige werkomschrijving of RAW-bestek worden opgesteld. Uiteraard waar nodig aangevuld met de specifieke wensen en eisen van de gemeente Enschede en korfbalvereniging. Aanbevolen wordt om dit renovatieadvies met bijlagen als officiële bijlage bij het RAW-bestek of aanbestedingsdocument toe te voegen.

De in deze rapportage opgenomen bevindingen en adviezen zijn gebaseerd op steekproefsgewijs uitgevoerde profielboringen. In deze rapportage wordt ervan uitgegaan dat het bij de boringen verkregen beeld van de constructieopbouw representatief is voor het gehele oppervlak. Kiwa ISA Sport kan niet verantwoordelijk worden gehouden voor afwijkingen tussen het verkregen beeld en de daadwerkelijke situatie.

In deze rapportage wordt verwezen naar normen van NOC*NSF.
Indien zich wijzigingen in een norm voordoen is de meest recente versie van toepassing.

Opbouw van de rapportage

De bevindingen van het kwaliteitsonderzoek zijn opgenomen in bijlage 1.

De laboratoriumanalyses van de fundering en zandonderbouw (2x) zijn opgenomen in bijlage 2.

In bijlage 3 zijn ter informatie de sporttechnische norm voor kunstgras korfbalvelden en de norm voor lava-rubber M23.b opgenomen.

In hoofdstuk 2 is de conclusie en het renovatieadvies voor het korfbalveld beschreven.

2 CONCLUSIE EN RENOVATIEADVIES

2.1 Algemeen

Op 27 februari 2013 is door Kiwa ISA Sport onderzoek uitgevoerd op de twee aaneengeschakelde kunstgras korfbalvelden.

Het onderzoek is uitgevoerd door de heer [naam] van Kiwa ISA Sport.

Tijdens de werkzaamheden was het droog, de temperatuur bedroeg ca. 2 °C.

2.2 Renovatieadvies kunstgrasvoetbalvelden

2.3 Algemeen

De aangetroffen constructieopbouw is als volgt;

- Kunstgrasoplaag - zandingestrooid met constructieve dikte van 20 mm;
- Fundering - lava-rubber;
- Zandonderbouw in twee lagen: funderingdrainzand M3.d op onderbouwdrainzand M3.c.

In de laagdiktes van zandonderbouw en fundering zijn geringe afwijkingen aangetroffen welke invloed hebben op de laagdikte van de fundering en totale constructiehoogte.

In onderstaand renovatieadvies wordt hier nader op ingegaan.

In onderstaande paragrafen is het renovatieadvies nader uitgewerkt.

2.4 Fundering

De aangetroffen fundering bestaat uit sporttechnisch mengsel lava-rubber met een lavagradering van 0-16 mm en rubbergradering van 2-8 mm. In het laboratorium van Kiwa ISA Sport is vastgesteld dat lava-rubber voldoet aan de algemene norm NOCNSF-M23.b (zie bijlage 3)

Het rubbergehalte is 12% (gewichtsperscentage) wat voldoet aan de ondergrens van deze norm (van 12 tot 17%).

Om de sporttechnische eigenschappen van het veld te verbeteren wordt geadviseerd om het rubberpercentage te verhogen naar 15% door het aanvullen en opmengen van nieuwe rubber 2-8.

De aangetroffen dikte varieert van minimaal 40 tot 80 mm. De dikte voldoet hiermee niet overal aan de minimaal genormeerde dikte van 60 mm.

Na herprofilering van de bestaande lava-rubberfundering dient de minimale dikte 60 mm te bedragen (inclusief aan te vullen hoeveelheid rubber).

Het is niet duidelijk of de plaatselijke afwijking in dikte wordt veroorzaakt door een incidentele verhoging van de zandonderbouw (spoorvorming) of dat er een grotere oppervlakte niet voldoet.

Na het verwijderen van de kunstgrasmat dient daarom de exacte dikte intensief te worden gemeten. Enerzijds is dit noodzakelijk voor de vaststelling van een incidentele afwijking of structurele afwijking in groter oppervlakte. Wanneer de beperkte laagdikte zich uitspreidt over een groter oppervlakte dan ca. 4 m² dient de laagdikte te worden hersteld tot minimaal 60 mm.

Anderzijds is de bepaling van de laagdikte noodzakelijk om de maximale diepte van de doormenging met nieuwe rubber te bepalen. De doormenging dient minimaal 50 mm te bedragen zonder dat zand uit de onderbouw wordt meegenomen.

NB. een incidentele afwijking in de laagdikte waarbij zeer gering wat zand wordt geraakt bij de doormenging zal geen noemenswaardige invloed hebben op de sporttechnische eigenschappen, een structurele afwijking uiteraard wel.

In de laboratoriumanalyse van de lava-rubber (zie bijlage 2) is het soortelijk gewicht van het totale mengsel opgenomen. Het percentage rubber betreft het gewichtspercentage van de hoeveelheid rubber in het totale mengsel.

Op basis van deze gegevens kan door de aannemer een berekening worden gemaakt van de hoeveelheid toe te voegen en door te mengen rubber 2-8 om te komen tot een percentage van 15%. De fundering wordt getoetst aan de norm NOCNSF-M23.b.

De hoogteligging en het afschot dienen te voldoen aan de sporttechnische norm NOCNSF-KNKV2.15.1

Alle werkzaamheden aan de lava-rubberfundering dienen onder voldoende vochtige omstandigheden worden uitgevoerd om o.a. ontmenging te voorkomen.

2.5 Zandonderbouw en constructiehoogte

De aangetroffen zandonderbouw bestaat uit twee lagen. Van beide lagen is een mengmonster ter analyse ingediend bij het laboratorium van ISA Sport.

Beide lagen voldoen aan de norm voor onderbouwdrainzand (M3.c) waarbij de bovenste laag van de zandonderbouw ook voldoet aan de norm voor funderingdrainzand conform de norm M3.d.

De laagdikte voldoet in samenhang met de huidige fundering lava-rubber niet overal aan de minimale dikte om te voldoen aan de constructienorm van 500 mm inclusief top laag.

Formeel is bij de voorgenomen renovatie van de kunstgraslaag, de zandonderbouw niet keuringsplichtig. Vanwege de aangetroffen kwaliteit van het zand, waterhuishouding en de geringe afwijking in laagdikte kan de bestaande zandonderbouw gehandhaafd blijven.

2.6 Waterhuishouding

Uitgangspunt is dat volgens opgave de huidige waterhuishouding goed is.
De visuele beoordeling van de constructie door Kiwa ISA Sport bevestigt dit beeld.
Er is in dit advies daarom geen rekening gehouden met het aanbrengen van een nieuw drainagesysteem.

2.7 Afmetingen

De bruto afmetingen van de twee aaneengeschakelde velden (van hek tot hek) voldoen aan het huidige reglement van het KNKV.

2.8 Inrichtingselementen en bijzonderheden

Tijdens de inventarisatie zijn geen bijzonderheden geconstateerd in de inrichting op en rondom het veld.

3 ALGEMENE UITGANGSPUNTEN

In deze rapportage is ervan uitgegaan dat het kwaliteitsonderzoek ter plaatse een voldoende representatief beeld heeft opgeleverd van de huidige situatie en constructieopbouw.

De keuring van de twee te renoveren kunstgras korfbalvelden geschiedt op basis van de normen van NOC*NSF en het reglement van het KNKV.

Bij goedkeuring van de uitgevoerde werkzaamheden conform dit renovatieadvies en betreffende normering en reglement, zal een certificaat van goedkeuring worden uitgereikt. Dit certificaat is noodzakelijk voor het gebruiken van de velden voor wedstrijden en toernooien onder auspiciën van het KNKV.

Voor aanvullend advies, opmerkingen of vragen over dit renovatieadvies kan contact opgenomen worden met Kiwa ISA Sport. Projectleider is de heer , bereikbaar of via email .

Instituut voor Sportaccommodaties B.V.

Business Unit Manager

BIJLAGE 1

Instituut voor
Sportaccommodaties

MEETGEGEVENS ENSCHEDE

KORFBALVELDEN

Vereniging : KV Rigtersbleek
Veld : 1 en 2 - geschakeld
Datum onderzoek : 27-02-2013
Projectnummer ISA : 54130021
Inspecteur
Temperatuur : 2.0 °C

Constructieopbouw kunstgraskorfbalveld

(maten in millimeters)

Positie	Onderbouw Zand boven	Onderbouw Zand onder	Fundering I lava-rubber	Totaal excl. toplaag (20 mm)
Boring 1	Laagje van 3 cm op 30 cm	490	70 Foto	560
Boring 2	190	220	60 Foto	470
Boring 3	190	240	40	470
Boring 4	220	120	80 Foto	420
Boring 5	180	240	50	470
Boring 6	190	230	70	490

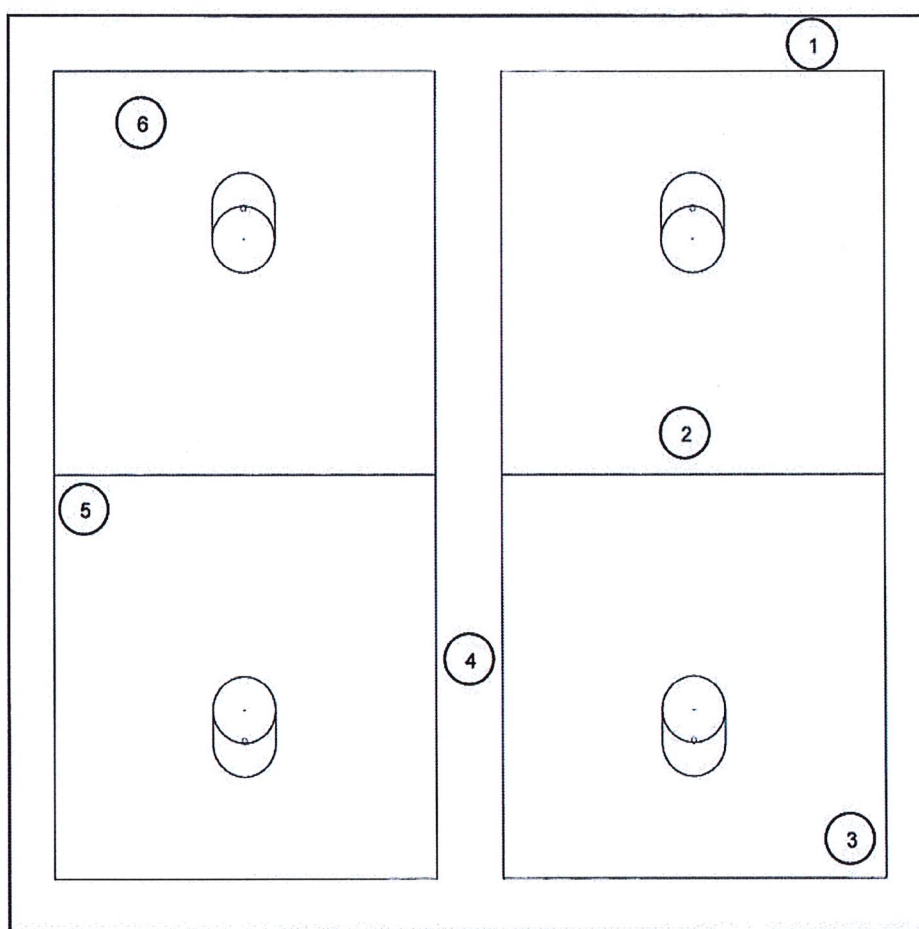
Bestaande ondergrond : Teelaarde lemig
Bijzonderheden: boringen : Waterhuishouding visueel goed

Monsters : 1 x lava/rubber
2 x zandonderbouw

Positie boringen

(indien nodig op aanwijzing milieukundig bureau, rekening houdend met praktische locatie i.r.t. bespeling)

clubhuis ↑

Foto's

Overzicht

Profielopbouw (2)

Profielopbouw (4)

Profielopbouw (1)

Sporttechnischelaag

Overzicht

Afmetingen

band/band 67.01 x 63.18 meter

hek/hek 68.01 x 64.18 meter

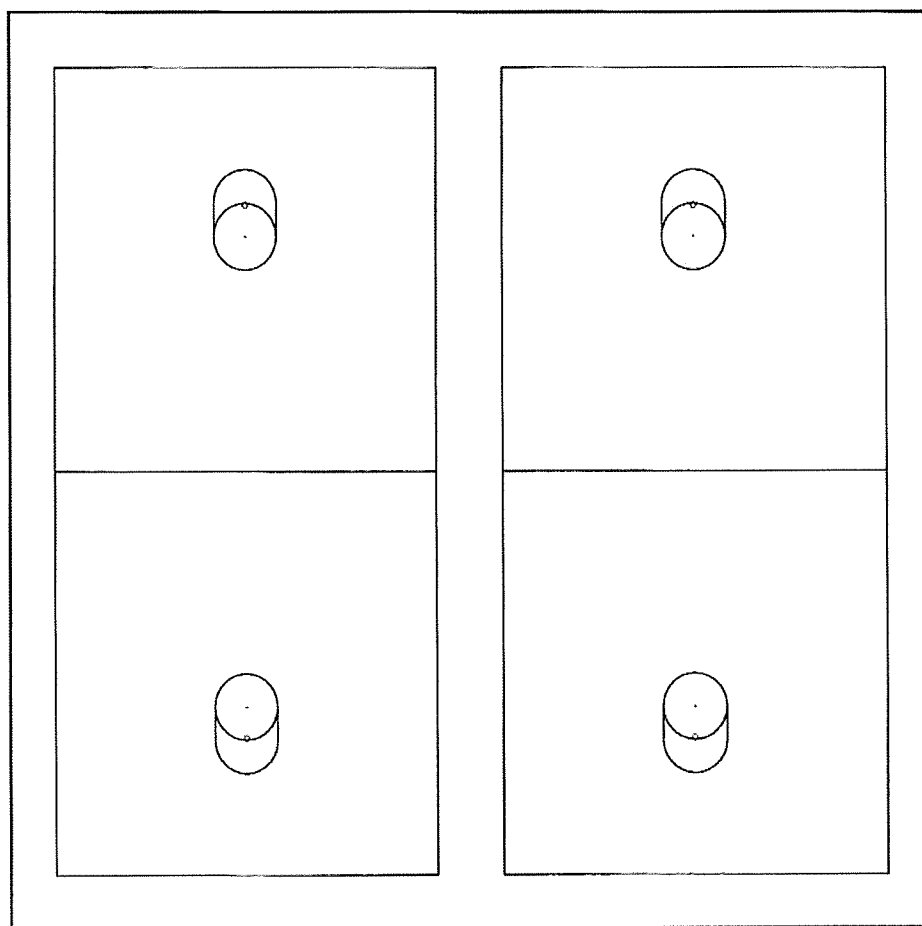
Verharding binnen afrastering : verharding van 60x40 cm tegel met een opsluitband van 10 cm dikte

clubhuis ↑

67.03

63.18

63.18

67.01

BIJLAGE 2

Instituut voor
Sportaccommodaties

LABORATORIUMRAPPORT

Materiaal : onderbouwdrainzand
Sport : korfbal
Vereniging : KV Richtersbeek
Omschrijving : zand onder
Plaats : Enschede

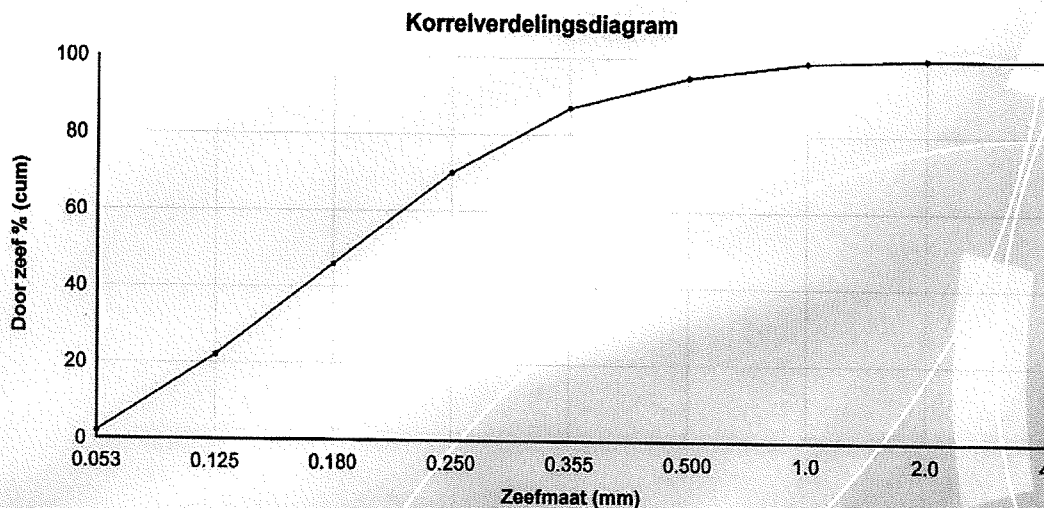
Analysenummer : 2013030221
Datum : 14 March 2013
Projectnummer : 54130021

Normcode : NOCNSF-M3.c
Normversie : maart 2005

Opdrachtgever : KYBYS

Structuur	gesloten	[EN 14955]
Vorm	bol, hoekig en matig hoekig	[EN 14955]
Vreemde bestanddelen	geen	[MN/VB1.1]
Coëfficiënten		[EN 933]
Krommingscoëfficiënt	1	
Gelijkmatigheidscoëfficiënt	3	
Kalk	< 0.1	% [DIN 18129]
Korrelafmeting	0-1	mm [EN 933]
Leem	1.8	% [EN 933]
M50	195	[EN 933]
Organische stof	< 0.2	% [NEN 5754]

Korrelverdeling	[NEN-ISO 13322-2]
< 8 mm	100 %
< 4 mm	100 %
< 2.0 mm	100 %
< 1.0 mm	99 %
< 0.500 mm	95 %
< 0.355 mm	87 %
< 0.250 mm	70 %
< 0.180 mm	46 %
< 0.125 mm	22 %
< 0.053 mm	2 %

* = voldoet niet

Conclusie: Een monster onderbouwdrainzand dat voldoet aan de norm
NOCNSF-M3.c.

Sh

Hoofd laboratorium

kiwa

Partner for progress

www.isa-sport.com

Instituut voor Sportaccommodaties B.V.

Papendallaan 7 · Postbus 721 · 6800 AS Arnhem · Telefoon (026) 483 46 37 ·
Fax (026) 483 46 30 · E-mail: info@isa-sport.com

Materiaal : onderbouwdrainzand
Sport : korfbal
Vereniging : KV Richtersbeek
Omschrijving : zand boven
Plaats : Enschede

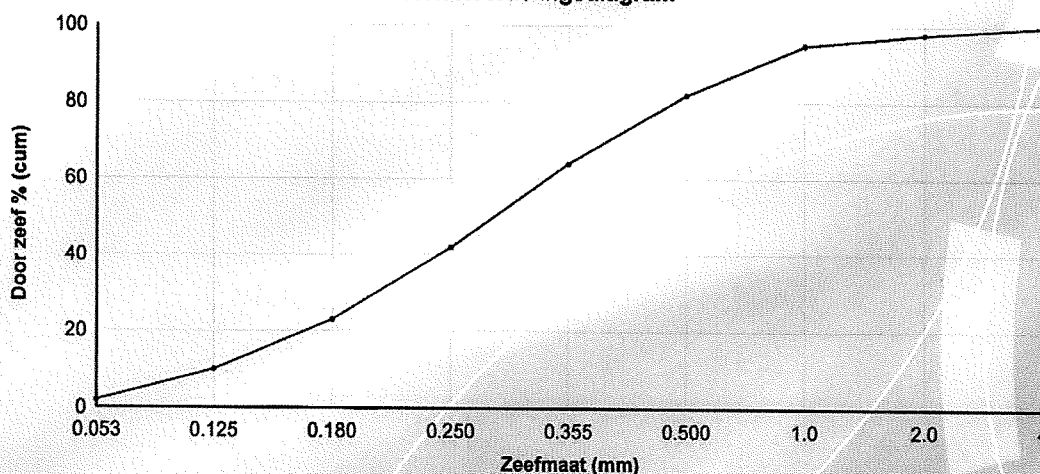
Analysenummer : 2013030222
Datum : 14 March 2013
Projectnummer : 54130021

Normcode : NOCNSF-M3.c
Normversie : maart 2005

Opdrachtgever : KYBYS

Structuur	gesloten	[EN 14955]	Korrelverdeling	[NEN-ISO 13322-2]
Vorm	bol, hoekig en matig hoekig	[EN 14955]	< 8 mm	100 %
Vreemde bestanddelen	geen	[MN/VB1.1]	< 4 mm	100 %
Coëfficiënten		[EN 933]	< 2.0 mm	98 %
Krommingscoëfficiënt	1		< 1.0 mm	95 %
Gelijkmatigheidscoëfficiënt	3		< 0.500 mm	82 %
Kalk	< 0.1	% [DIN 18129]	< 0.355 mm	64 %
Korrelafmeting	0-1	mm [EN 933]	< 0.250 mm	42 %
Leem	1.7	% [EN 933]	< 0.180 mm	23 %
M50	287	% [EN 933]	< 0.125 mm	10 %
Organische stof	< 0.2	% [NEN 5754]	< 0.053 mm	2 %

Korrelverdelingsdiagram

* = voldoet niet

Conclusie: Een monster onderbouwdrainzand dat voldoet aan de norm NOCNSF-M3.c.

Hoofd laboratorium

Instituut voor
Sportaccommodaties

LABORATORIUMRAPPORT

Materiaal : lava/rubber
Sport : korfbal
Vereniging : KV Richtersbeek
Plaats : Enschede

Analysenummer : 2013030245
Datum : 21 March 2013
Projectnummer : 54130021

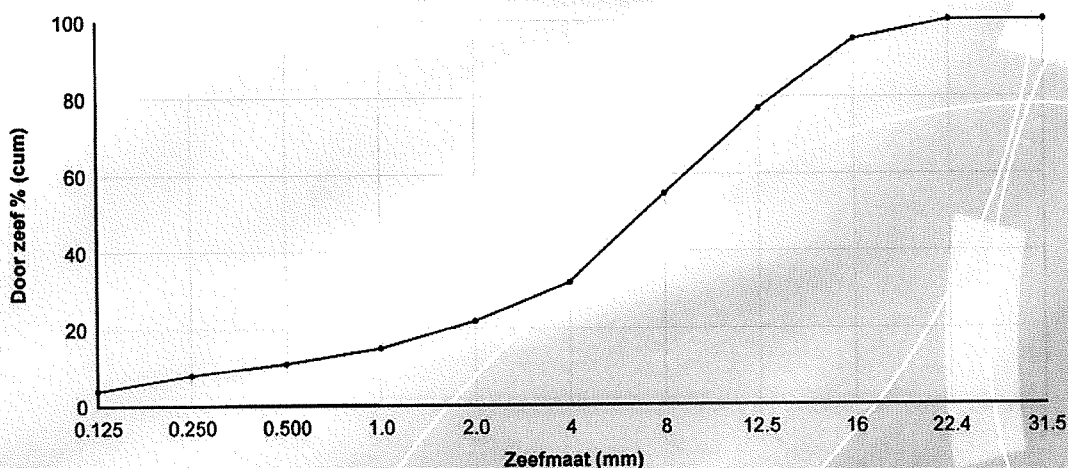
Normcode : NOCNSF-M23.b
Normversie : januari 2001

Opdrachtgever : KYBYS

Structuur			[EN 14955]
Structuur lava	poreus		
Structuur rubber	gesloten		
Textuur			[EN 14955]
textuur lava	ruw		
textuur rubber	gepolijst		
Vorm			[EN 14955]
	bol, hoekig en		
	matig hoekig		
Vreemde bestanddelen	geen		[MN/VB1.1]
Korrelafmeting rubber	2-8	mm	[EN 933]
Rubbergehalte	12	%	[MN/SA5.1]
Volumegewicht losgestort	1000	kg/m ³	[EN 1097-3]
Volumegewicht verdicht	1138	kg/m ³	[MN/K3.3]

Korrelverdeling	[EN 933]
< 31.5 mm	100 %
< 22.4 mm	100 %
< 16 mm	95 %
< 12.5 mm	77 %
< 8 mm	55 %
< 4 mm	32 %
< 2.0 mm	22 %
< 1.0 mm	15 %
< 0.500 mm	11 %
< 0.250 mm	8 %
< 0.125 mm	4 %

Korrelverdelingsdiagram

* = voldoet niet

Conclusie: Een monster lava/rubber dat voldoet aan de norm NOCNSF-M23.b.

Hoofd laboratorium

kiwa

Partner for progress

www.isa-sport.com

Instituut voor Sportaccommodaties B.V.

Papendallaan 7 · Postbus 721 · 6800 AS Arnhem · Telefoon (026) 483 46 37 ·

Fax (026) 483 46 30 · E-mail: info@isa-sport.com

BIJLAGE 3

Code norm

NOCNSF-KNKV2-15.1

Normblad: 1 / 5

september 2008

NORMEN

KORFBALVELD

Wedstrijd en Training

Topsport

Deze norm is opgesteld door werkgroep 6 "kunstgras" ressorterend onder de Nationale Norm Commissie 353076 Sportvloeren.

Deze sporttechnische norm is gebruiksgebonden. Voorts zijn van toepassing al die maatgevende materiaaltechnische normen die constructiegebonden zijn.

Sporttechnische normen

Eigenschappen

Algemeen

- het speelveld, inclusief de uitlopen dienen uitgevoerd te worden in één en dezelfde constructie. De constructie van de laatste 500 mm van de uitloop mag anders worden uitgevoerd en worden voorzien van een betonnen band en/of tegels
- de toplaag dient uniform over het gehele oppervlak te zijn
- de constructie dient uniform in opbouw en samenstelling te zijn
- de constructieopbouw dient aaneengesloten te zijn
- in het oppervlak dienen geen open naden voor te komen (openingstol.: 2 mm)
- de belijning behoort aaneengesloten, egaal van kleur, strak en zichtbaar te zijn de belijning dient duidelijk contrasterend met het veld te zijn.

Belijningskleuren kunstgrasveld

Categorie		Kleur	Afmeting [m]
Gemengd			
Senioren en a-jeugd	hoofdgebruik	wit	60 x 30
	medegebruik	geel	60 x 30
B- en C-jeugd		blauw	50 x 25
D- en E-jeugd		rood	40 x 20
Dames			
Senioren, A-, B- en C-jeugd	hoofdgebruik	wit	50 x 25
	medegebruik	geel	50 x 25
D- en E-jeugd		rood	40 x 20

Testmethode: CN/C1.1

COPYRIGHT NOC*NSF

Code norm NOCNSF-KNKV2-15.1 Normblad: 2 / 5 september 2008	N O R M E N KORFBALVELD Wedstrijd en Training	
<u>Eigenschappen</u> Hoogteligging • indien er sprake is van een afschot, dan mag dit alleen via een vloeiend verlopend dakprofiel in de breedte voorkomen • een maximaal afschot van 100 mm in breedterichting is nog juist toegestaan • de afzonderlijke hoogteliggingen in een lengteraaï mogen niet meer dan 20 mm afwijken van de gemiddelde hoogteligging in die lengteraaï Testmethode:CN/C2.1 Vlakheid • een maximale oneffenheid van 5 mm is nog juist toegestaan • incidenteel mag een oneffenheid van 7 mm voorkomen • in het veld dienen geen scherpe overgangen (zgn. drempels) voor te komen Testmethode:EN 13036-7 Verticale vervorming 3 - 10 mm Testmethode:N/F2.1 Schokabsorptie 30 - 70% Testmethode:N/F1.1 Energierestitutie 30 - 60% Testmethode:N/F4.1 Stroefheid 0,4 - 0,8 Testmethode:EN 14837 COPYRIGHT NOC*NSF		

Code norm

NOCNSF-KNKV2-15.1

Normblad: 3 / 5

september 2008

N O R M E N

KORFBALVELD

Wedstrijd en Training

Eigenschappen

Balstuit verticaal

$\geq 55\%$

Testmethode: EN 12235

Glans

het oppervlak dient niet glanzend te zijn, danwel schittering te vertonen

Testmethode: ISO 2813

Oppervlaktetemperatuur

$< 40^{\circ}\text{C}$

Testmethode: N/F16.1

Oppervlaktetextuur

gepolijst, open

Testmethode: N/F12.1

Oppervlaktekleur

groen, egaal dan wel gemêleerd

Testmethode: N/F13.1

Brandbestendigheid

zwaar ontvlambaar

Testmethode: DIN 51960

COPYRIGHT NOC*NSF

Code norm

NOCNSF-KNKV2-15.1

Normblad: 4 / 5

september 2008

NORMEN

KORFBALVELD

Wedstrijd en Training

Eigenschappen

Uniformiteit

(toleranties t.o.v. gemiddelde waarden)

constructieopbouw	geen
constructiesamenstelling	geen
oppervlakte textuur	geen
oppervlaktekleur	geen
schokabsorptie	+/- 5% (absoluut)
stroefheid	+/- 0,1

Testmethode: CN/C1.2

Duurzaamheid

≥ 5 jaar

Testmethode: N/C0.3

Code norm

NOCNSF-KNKV2-15.1

Normblad: 5 / 5

september 2008

NORMEN

KORFBALVELD

Wedstrijd en Training

Conditie

Klimaat

bij een temperatuur van +0°C tot +40°C
en onder droge danwel natte
omstandigheid

neerslag:

≤ 10 mm/2 uur

< 20 mm in 12 uur

na neerslag:

≥ 10 mm/2 uur

bij een temperatuur van -10°C tot -0°C
uitgezonderd regen, opdooi en rijp

alle eigenschappen dienen
aan de normen te voldoen

na 30 min. dienen alle
eigenschappen aan de
normen te voldoen

de hoogteligging, de
vlakheid en de stabiliteit
(groter of gelijk aan de
ondergrens) dienen aan de
normen te voldoen

Testmethode:N/C0.1

Gebruik

≤ 800 uur/jaar

alle eigenschappen
dienen aan de
normen te voldoen

Testmethode:N/C0.2

COPYRIGHT NOC*NSF

Code norm

NOCNSF-M23.b

Normblad: 1 / 3

januari 2001

NORMEN

LAVA/RUBBER

Deze norm is aangenomen door de Nationale Norm Commissie 353076 Sportvloeren. Deze norm is opgesteld door werkgroep 6 "kunstgras" ressorterend onder deze commissie.

Deel 1 - Materiaalaspecten

Deel 2 - Constructieve aspecten

Kenmerk:

funderingsmateriaal voor zandkunststof hockeyvelden en korfbalvelden

Deel 1: Materiaalaspecten

Eigenschappen

Vorm

bol, hoekig en matig hoekig

Testmethode: EN 14955

Structuur

lava   poreus
rubber   gesloten

Testmethode: EN 14955

Textuur

lava   ruw
rubber   gepolijst

Testmethode: EN 14955

Vreemde bestanddelen

geen

Testmethode: MN/Vb1.1

Korrelafmeting

lava   0 - 16 mm of 0 - 32 mm
rubber   2 - 8 mm

Testmethode: EN 933

Code norm

NOCNSF-M23.b

Normblad: 2 / 3

Januari 2001

N O R M E N

LAVA/RUBBER

Eigenschappen

Korrelverdeling

> 31,5 mm	0%
> 16 mm	0 - 10%
> 8 mm	30 - 75%
< 2,0 mm	0 - 30%

Testmethode: EN 933

Percentage rubber

12 - 17%

Testmethode: MN/Sa5.1

Conditities

Klimatologische invloeden

alle eigenschappen dienen aan de normen te voldoen

Testmethode: MN/CO.1

Code norm

NOCNSF-M23.b

Normblad: 3 / 3

januari 2001

NORMEN

LAVA/RUBBER

Deel 2: Constructieve aspecten

Eigenschappen

Laagdikte

minimaal 60 mm

Testmethode: CN/C5.1

Vlakheid

maximale oneffenheid gelijk aan de uiteindelijk toegestane oneffenheid

Testmethode: EN 13036-7

Stabiliteit

$40 \text{ g} \leq \text{vertraging} \leq 60 \text{ g}$

$5 \text{ mm} \leq \text{indringing} \leq 15 \text{ mm}$

Testmethode: CN/C4.1

Aanleg

- gesloten oppervlaktetextuur
- vochtig
- geen vreemde bestanddelen
- goede en uniforme menging van rubber-lava
- de constructie dient uniform te zijn

Testmethode: CN/C1.3

Conditie

Klimatologische invloeden

alle eigenschappen dienen aan de normen te voldoen

Testmethode: CN/CO.1

Instituut voor
Sportaccommodaties

**KWALITEITSBEOORDELING
EN OMBOUWADVIES**

**4 KUNSTGRASVOETBALVELDEN
GEMEENTE ENSCHEDE**

Opdrachtgever : KYBYS B.V.
Contactpersoon: De heer ing. J. J. J. J.
Gasgracht 3a
7941 KG MEPEL

Datum : 18 maart 2013

Projectnummer : 54130021

Opgesteld door : Kiwa ISA Sport B.V.

Projectleider : [REDACTED]

kiwa
Partner for progress

1 INLEIDING

De gemeente Enschede heeft het voornemen om vier rubberingestrooide kunstgrasvoetbalvelden te renoveren. De vier velden zijn aangelegd in 2003/2004 en bestaan alle uit een vergelijkbare constructieopbouw.

Het betreffen de kunstgrasvoetbalvelden bij onderstaande verenigingen:

- LSV Enschede - Spölminkkamp 40;
- CVV Sparta Enschede - Kotkampweg 44;
- RKS VOGIDO - Tegelerweg 66;
- De Tubanters - Olympialaan 20.

Ingenieursbureau KYBYS heeft namens de gemeente Enschede Kiwa ISA Sport opdracht verstrekt tot het uitvoeren van een onderzoek naar de kwaliteit van de vier voetbalvelden en een advies op te stellen inzake de uit te voeren renovatiewerkzaamheden.

Het doel van het onderzoek door Kiwa ISA Sport is beoordeling van de kwaliteit van de constructieopbouw en bepaling van de herbruikbaarheid van de aanwezige materialen in de nieuwe situatie.

De bestaande constructie bestaat uit een dynamische fundering van zand-steagran-rubber op een zandonderbouw. Een dergelijke dynamische fundering is bij de vastgestelde constructies van FIFA niet toegestaan en dient daarom te worden vervangen of aangepast tot een stabiele fundering. Door de kwaliteit en samenstelling van deze fundering te onderzoeken en te analyseren is in dit renovatieadvies bepaald of en op welke wijze deze bestaande sporttechnische laag kan worden aangepast / gestabiliseerd.

Door of namens KYBYS is gelijktijdig met het constructieve onderzoek, milieutechnisch onderzoek uitgevoerd van de fundering en zandonderbouw. Door KYBYS kunnen op basis van de resultaten van dit renovatieadvies de noodzakelijke milieutechnische maatregelen worden bepaald.

Op basis van de resultaten van het onderzoek en laboratoriumanalyses is in deze rapportage een beknopt renovatieadvies opgesteld waarin de werkzaamheden en maatregelen worden beschreven voor de realisatie van goedgekeurde en gecertificeerde velden.

NB. De aanvullende werkzaamheden met betrekking tot de hekwerken, inrichtingselementen en verhardingen binnen de veldafrostering, zijn daar waar nodig in verband met kwaliteit, veiligheid en reglement KNVB in deze rapportage op hoofdlijnen vermeld. Door KYBYS zullen de exacte wensen en eisen ten aanzien van de inrichtingselementen en inrichting nader moeten worden gespecificeerd.

Met de meetgegevens, analyses en onderhoudige renovatieadvies kan door KYBYS een eenduidige werkschrijving of RAW-bestek worden opgesteld. Uiteraard waar nodig aangevuld met de specifieke wensen en eisen van de gemeente Enschede en voetbalverenigingen. Aanbevolen wordt om dit renovatieadvies met bijlagen als officiële bijlage bij het RAW-bestek of aanbestedingsdocument toe te voegen.

De in deze rapportage opgenomen bevindingen en adviezen zijn gebaseerd op steekproefsgewijs uitgevoerde profielboringen. In deze rapportage wordt ervan uitgegaan dat het bij de boringen verkregen beeld van de constructieopbouw representatief is voor het gehele oppervlak. Kiwa ISA Sport kan niet verantwoordelijk worden gehouden voor afwijkingen tussen het verkregen beeld en de daadwerkelijke situatie.

In deze rapportage wordt verwezen naar normen van NOC*NSF.
Indien zich wijzigingen in een norm voordoen is de meest recente versie van toepassing.

Opbouw van de rapportage

De bevindingen van het kwaliteitsonderzoek per veld zijn opgenomen in bijlage 1.
De laboratoriumanalyses van de fundering en zandonderbouw per veld zijn opgenomen in bijlage 2.
In hoofdstuk 2 is de conclusie en het renovatieadvies voor de vier voetbalvelden opgenomen.

2 CONCLUSIE EN RENOVATIEADVIES

2.1 Algemeen

Op 27 en 28 februari 2013 is door Kiwa ISA Sport onderzoek uitgevoerd op de vier kunstgrasvoetbalvelden.

Het onderzoek is uitgevoerd door de heer Kiwa ISA Sport.

Tijdens de werkzaamheden was het droog, de temperatuur bedroeg ca. 2 tot 4°C.

2.2 Renovatieadvies kunstgrasvoetbalvelden

2.3 Algemeen

De vier kunstgrasvoetbalvelden zijn aangelegd in 2003/2004 en bestaan uit een vergelijkbare constructieopbouw. De aangetroffen constructieopbouw is als volgt;

- Kunstgrasoplaag – zand-rubberingestrooid met constructieve dikte van 40 mm;
- Fundering – zand-steagran-rubber;
- Zandonderbouw – funderingdrainzand M3.d.

In de laagdiktes van zandonderbouw en fundering zijn op elk veld matige tot geringe afwijkingen aangetroffen welke invloed hebben op de totale constructiehoogte.

Hier dient rekening mee te worden gehouden bij de renovatie.

In onderstaand renovatieadvies wordt hier nader op ingegaan.

Omdat de vier velden een vergelijkbare opbouw hebben en zijn voorzien van kwalitatief vergelijkbare materialen, is het renovatieadvies voor alle velden gelijk.

In onderstaande paragrafen is het renovatieadvies nader uitgewerkt.

2.4 Fundering

De aangetroffen fundering bestaat uit zand-steagran-rubber en betreft een bedrijfsgebonden materiaal. De aangetroffen dikte varieert per veld.

- LSV Enschede : laagdikte 55 tot 75 mm;
- CVV Sparta Enschede : laagdikte 70 mm;
- RKS VOGIDO : laagdikte 45 tot 60 mm;
- De Tubanters : laagdikte 40 tot 60 mm.

De samenstelling van het materiaal is per veld granulair op kwaliteit geanalyseerd door het laboratorium van Kiwa ISA Sport. Zie bijlage 2.

De samenstelling is voor alle vier velden nagenoeg gelijkwaardig.

Op basis van de beoordeling van de laboratoriumanalyses is door Kiwa ISA Sport geconcludeerd dat de bestaande zand-steagran-rubberfundatie niet geschikt is voor hergebruik en/of aanpassing in de nieuwe situatie.

Vanwege de granulaire samenstelling van het mengsel, de hoeveelheid rubber en steagran, is het niet mogelijk om deze, door bijvoorbeeld opmenging met een bepaalde steagran of lavagradatie, voldoende stabiel te maken conform de normen die gesteld worden door FIFA en KNVB.

Kiwa ISA Sport adviseert om de bestaande zand-steagran-rubberfundatie met een laagdikte van +/- 60 mm te verwijderen en af te voeren.

In relatie tot de huidige hoogteligging van het maaiveld, de aansluitende verhardingen, goede kwaliteit van de zandonderbouw en waterhuishouding, is voor deze specifieke situatie het volgende advies van toepassing verklaard:

- Na profilering van de zandonderbouw dient een nieuwe lavafundering te worden aangebracht in een vaste en uniforme laagdikte van minimaal 80 mm conform de normen van NOCNSF;
- De nieuw aan te brengen toplaag dient te bestaan uit een kunstgrasmat met een vezellengte van +/- 60 mm welke ingestrooid is met zand en rubber.

Voorafgaande aan het ontgraven van de bestaande fundering dient per veld de huidige hoogteligging en afschot in beeld gebracht te worden. Op basis hiervan kan de totale en maximaal benodigde ontgraving worden bepaald.

In de nieuwe situatie wordt bij voorkeur een tweezijdig afschot in breedterichting geadviseerd van 100 mm.

Alle werkzaamheden aan de nieuwe lavafundering dienen onder voldoende vochtige omstandigheden worden uitgevoerd om o.a. ontmenging te voorkomen.

2.5 Zandonderbouw en constructiehoogte

Van de aangetroffen zandonderbouw is per veld een mengmonster ter analyse ingediend bij het laboratorium van ISA Sport.

De zandonderbouw bestaat op alle velden uit genormeerd funderingdrainzand conform de norm NOCNSF-M3.d en is geschikt voor handhaving in de nieuwe situatie.

De laagdikte voldoet in samenhang met de huidige fundering zand-steagran-rubber niet volledig aan de normering. Exclusief de constructieve dikte van de kunstgrasoplaag van 40 mm dient de constructiedikte minimaal 460 mm te bedragen. De afwijking bedraagt op elk veld maximaal en gemiddeld ca. 20 tot 30 mm.

Enkel bij boring 2 in het veld van RKSV Vogido is een afwijking aangetroffen van 80 mm. Op deze locatie zal tijdens de uitvoering moeten worden bepaald of het hier om een incident gaat. Wanneer de oppervlakte van deze afwijking groter is dan ca. 5 m² dient de onderbouw aangepast / verdiept te worden.

De nieuwe constructie dient te voldoen aan de constructienorm NOCNSF-CONSTR2 d.d. november 2005. In dit renovatieadvies wordt een afwijking in totale constructiehoogte tot maximaal 30 mm geaccepteerd.

2.6 Waterhuishouding

Uitgangspunt is dat volgens opgave de huidige waterhuishouding goed is. De visuele beoordeling van de constructie door Kiwa ISA Sport bevestigt dit beeld. Er is in dit ombouwadvies daarom geen rekening gehouden met het aanbrengen van een nieuw drainagesysteem.

2.7 Afmetingen

De bruto afmetingen van de velden (van hek tot hek) voldoen aan de huidige reglementen van de KNVB.

De netto afmetingen van de kunstgrasoppervlakte (van band tot band) voldoen bij Sparta, LSV en Tubanters net niet aan de minimale afmetingen maar vallen binnen de marge waarvoor bij renovatie dispensatie wordt verleend.

2.8 Inrichtingselementen en bijzonderheden

Tijdens de inventarisatie zijn metalen kokers aangetroffen in de belijning (zie foto's bijlage 1). Deze kokers dienen verwijderd te worden en zijn in de nieuwe situatie niet toegestaan.

Visueel zijn verder geen bijzonderheden geconstateerd in de inrichting op en rondom het veld.

3 ALGEMENE UITGANGSPUNTEN

In deze rapportage is ervan uitgegaan dat het kwaliteitsonderzoek ter plaatse een voldoende representatief beeld heeft opgeleverd van de huidige situatie en constructieopbouw.

De keuring van het de te realiseren kunstgrasvoetbalvelden geschiedt op basis van de normen van NOC*NSF, FIFA en de reglementen van de KNVB. De in deze mail beschreven en indien nodig geaccepteerde afwijking in constructiedikte van de lavafundering en eventueel totale geringe afwijking in de constructiehoogte ten opzichte van de standaard normering en/of bedrijfsgebonden normering, vormen geen belemmering voor het verkrijgen van een certificaat. Dit certificaat is noodzakelijk voor het gebruiken van het veld voor wedstrijden onder auspiciën van de KNVB.

Voor aanvullend advies, opmerkingen of vragen over dit renovatieadvies kan contact opgenomen worden met Kiwa ISA Sport. Projectleider is de heer ing. eikbaar

op f via email [om](#)

Instituut voor Sportaccommodaties B.V.

Business Unit Manager

BIJLAGE 1

MEETGEGEVENS ENSCHEDE
VOETBALVELDEN

Vereniging : LSV Lonneker
Veld : kunstgrasveld
Datum onderzoek : 27-02-2013
Projectnummer ISA : 54130021
Inspecteur :
Temperatuur : 1 °C

Constructieopbouw kunstgrasvoetbalveld

(maten in millimeters)

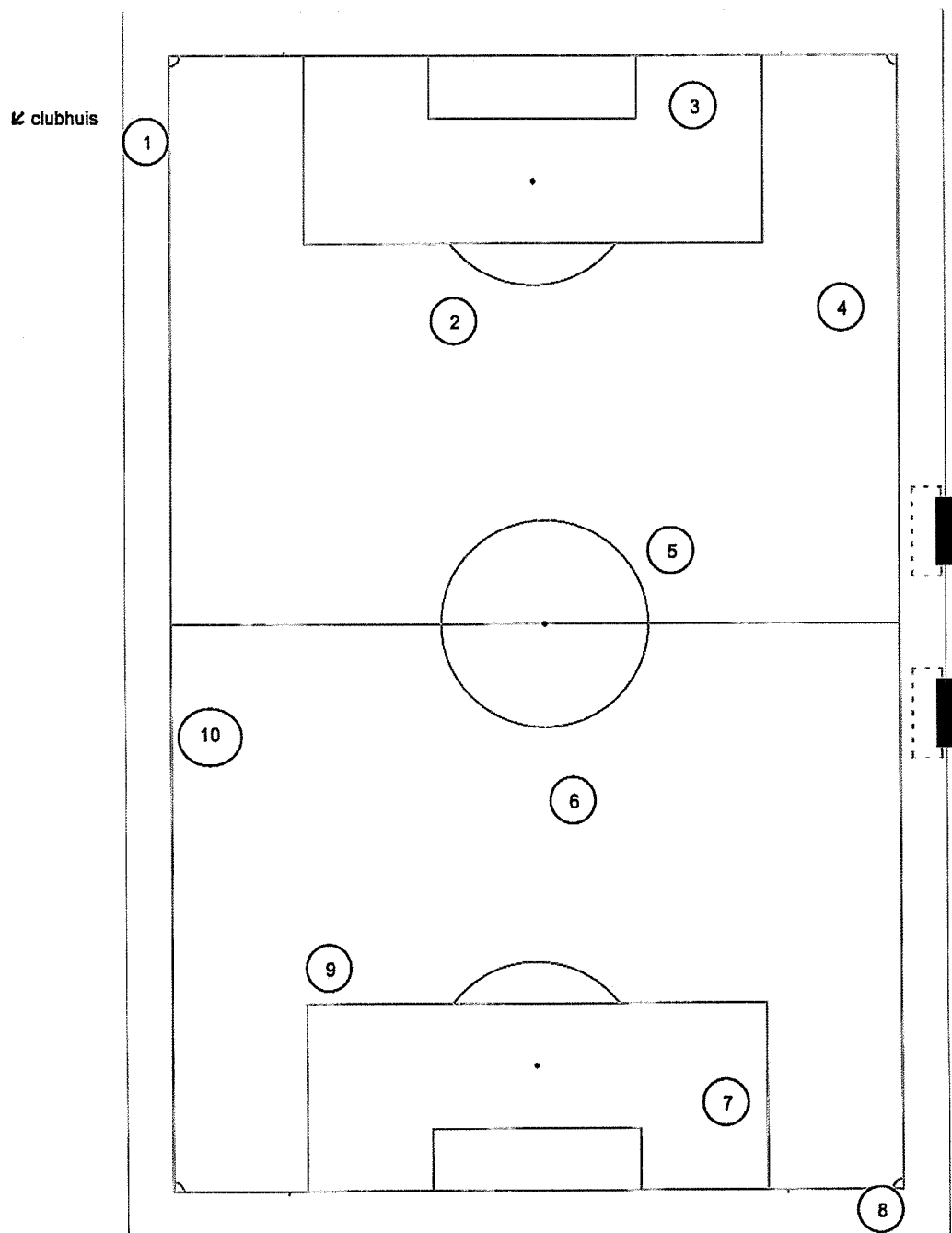
Positie	Onderbouw Zand onder	Onderbouw Zand boven	Fundering I Zand-steagran-rubber	Totaal excl. toplaag (40 mm)
Boring 1	310	60	60	430
Boring 2	340	50	60	450
Boring 3	310	60	75	445
Boring 4	310	50	70 Foto	430
Boring 5	320	55	65	440
Boring 6	340	35	75	450
Boring 7	310	50	70	430
Boring 8	310	50	70 Foto	430
Boring 9	320	60	60	440
Boring 10	340	40	55	435

Bestaande ondergrond : Lemige teelaarde
Bijzonderheden: boringen : Gering kleurverschil in boven en onderlaag zandonderbouw – zand visueel gelijkwaardig
 Waterhuishouding visueel goed.
 In onderste ca 3 cm blijft bij enkele profielboring water staan

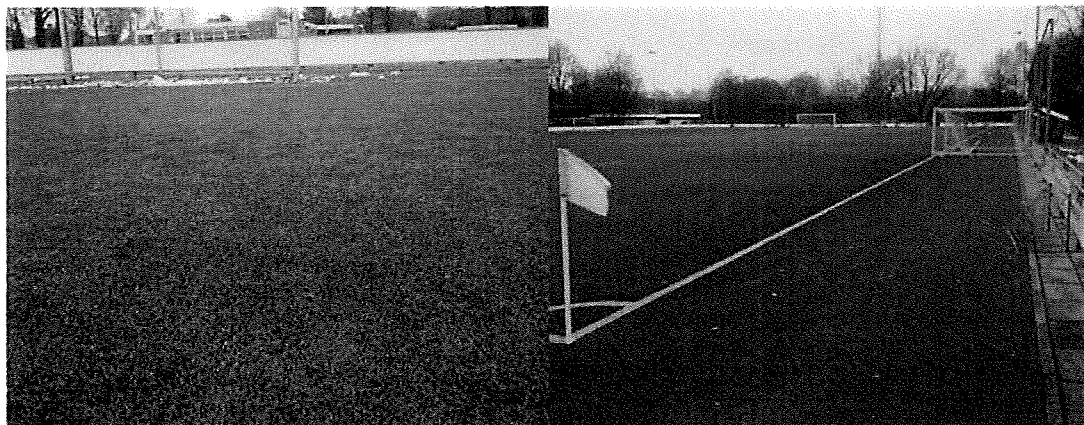
Monsters : 1 x zand/steagran/rubber
 1 x zand onderbouw

Positie boringen LSV Lonneker

(indien nodig op aanwijzing milieukundig bureau, rekening houdend met praktische locatie i.r.t. bespeling)

Foto's LSV Lonneker

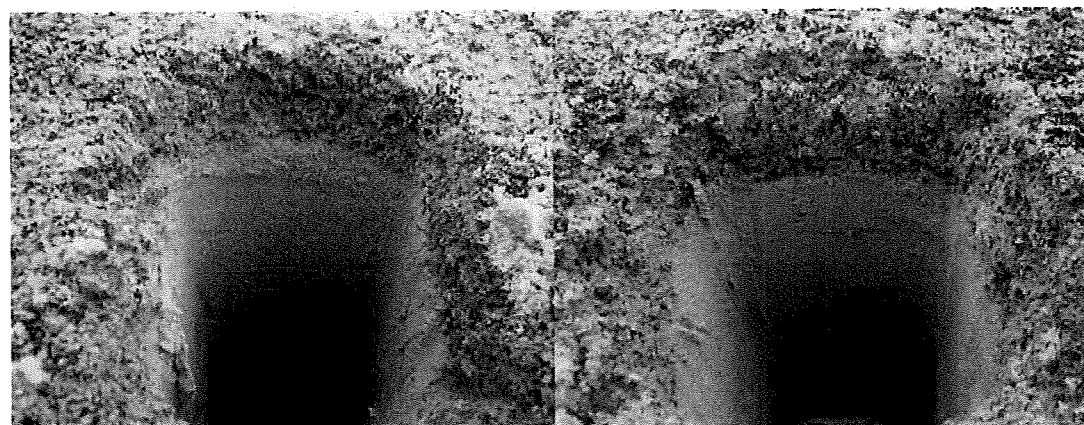
Zonk in het veld t.p.v. parkeerplaats

Overzicht

Overzicht

IJzeren kokers in de belijning

Profielopbouw (4)

Profielopbouw (8)

Afmetingen LSV Lonneker

band/band 106.92 x 70.98 meter

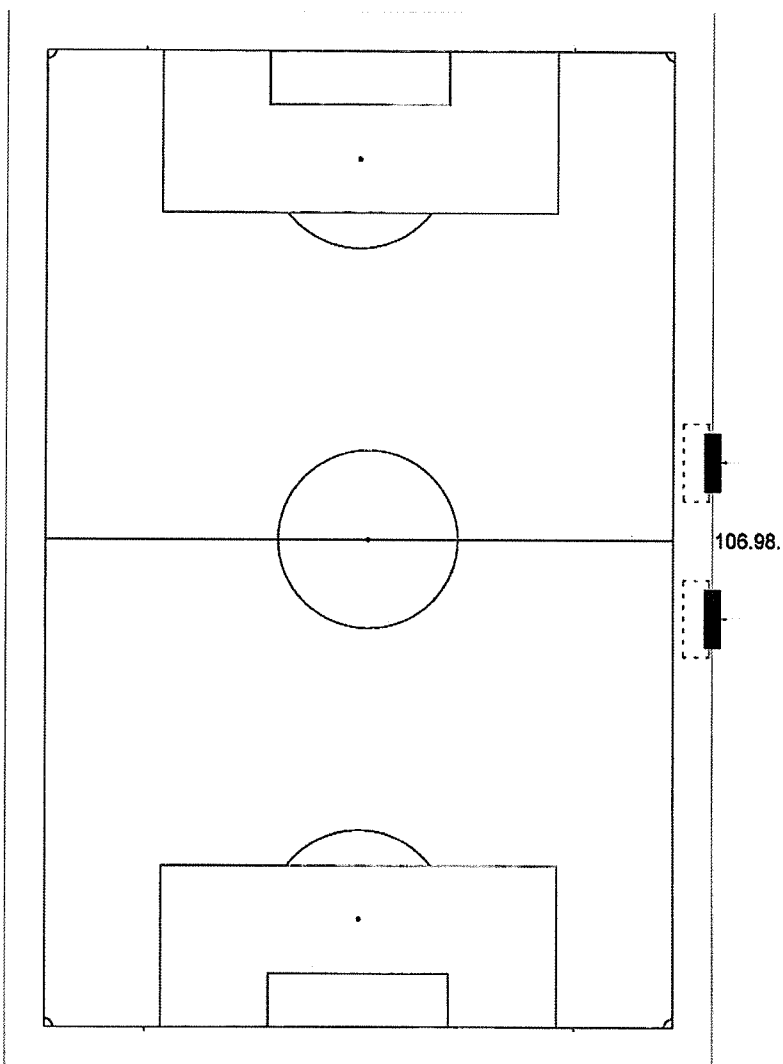
hek/hek 108.06 x 72.12 meter

Verharding binnen afrastering : verharding van 40x60 cm tegel met een opsluitband van 10 cm dikte
hekwerk met betonnen poeren

70.98

↙ clubhuis

106.92.

71.00

MEETGEGEVENS ENSCHEDE

VOETBALVELDEN

Vereniging : CVV Sparta
Veld : kunstgrasveld
Datum onderzoek : 27-02-2013
Projectnummer ISA : 54130021
Inspecteur :
Temperatuur : 2 °C

Constructieopbouw kunstgrasvoetbalveld

(maten in millimeters)

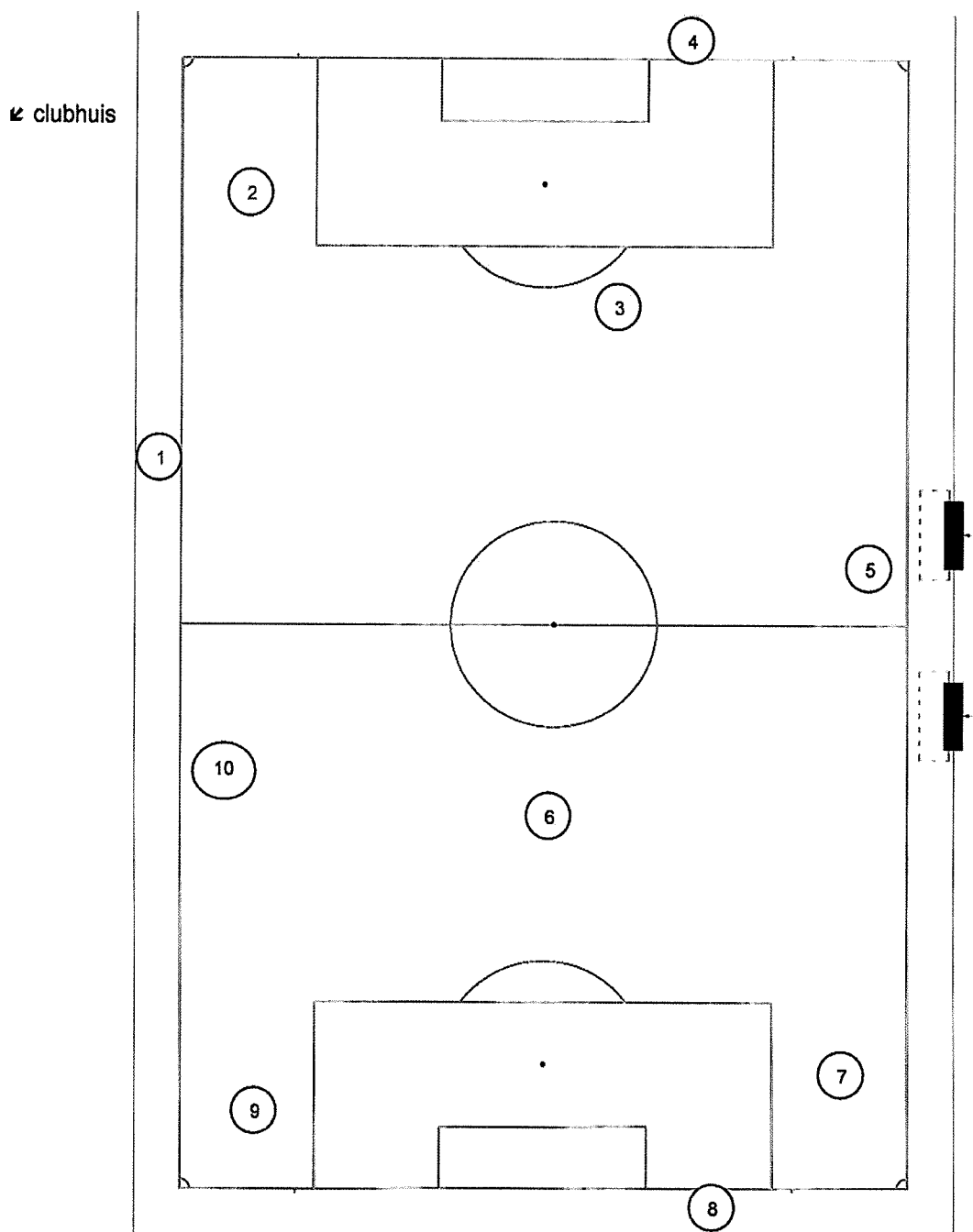
Positie	Onderbouw zand	Onderbouw zand	Fundering I Zand-steagran-rubber	Totaal excl. toplaag (40 mm)
Boring 1	Foto	420 drain	70	490
Boring 2		390	70	460
Boring 3	Foto	390	70	460
Boring 4		400	70	470
Boring 5		380	70	450
Boring 6		380	70	450
Boring 7		360	70	430
Boring 8	Foto	500	70	570
Boring 9		370	70	440
Boring 10		370	70	440

Bestaande ondergrond : Teelaarde lemig
Bijzonderheden: boringen : Waterhuishouding visueel goed, drainage omhulling boring 1 goed

Monsters : 1 x zand/steagran/rubber
 1 x zandonderbouw

Positie boringen CVV Sparta

(indien nodig op aanwijzing milieukundig bureau, rekening houdend met praktische locatie i.r.t. bespeling)

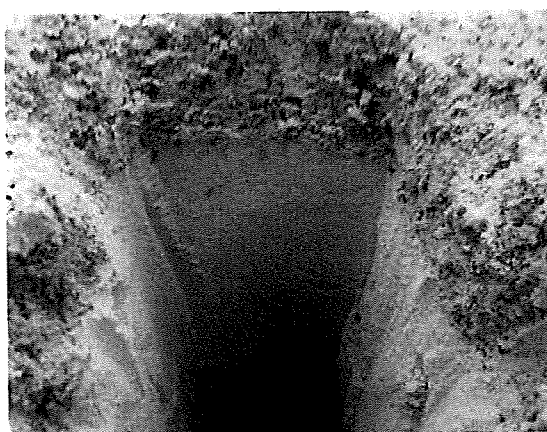

Foto's CVV Sparta

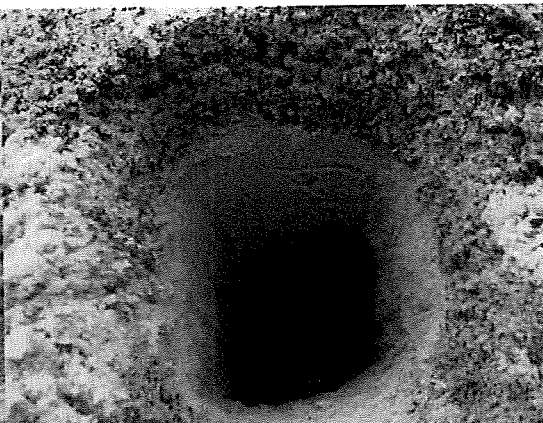

Overzicht

Overzicht

Profielopbouw (4)

Profielopbouw (8)

Drainage

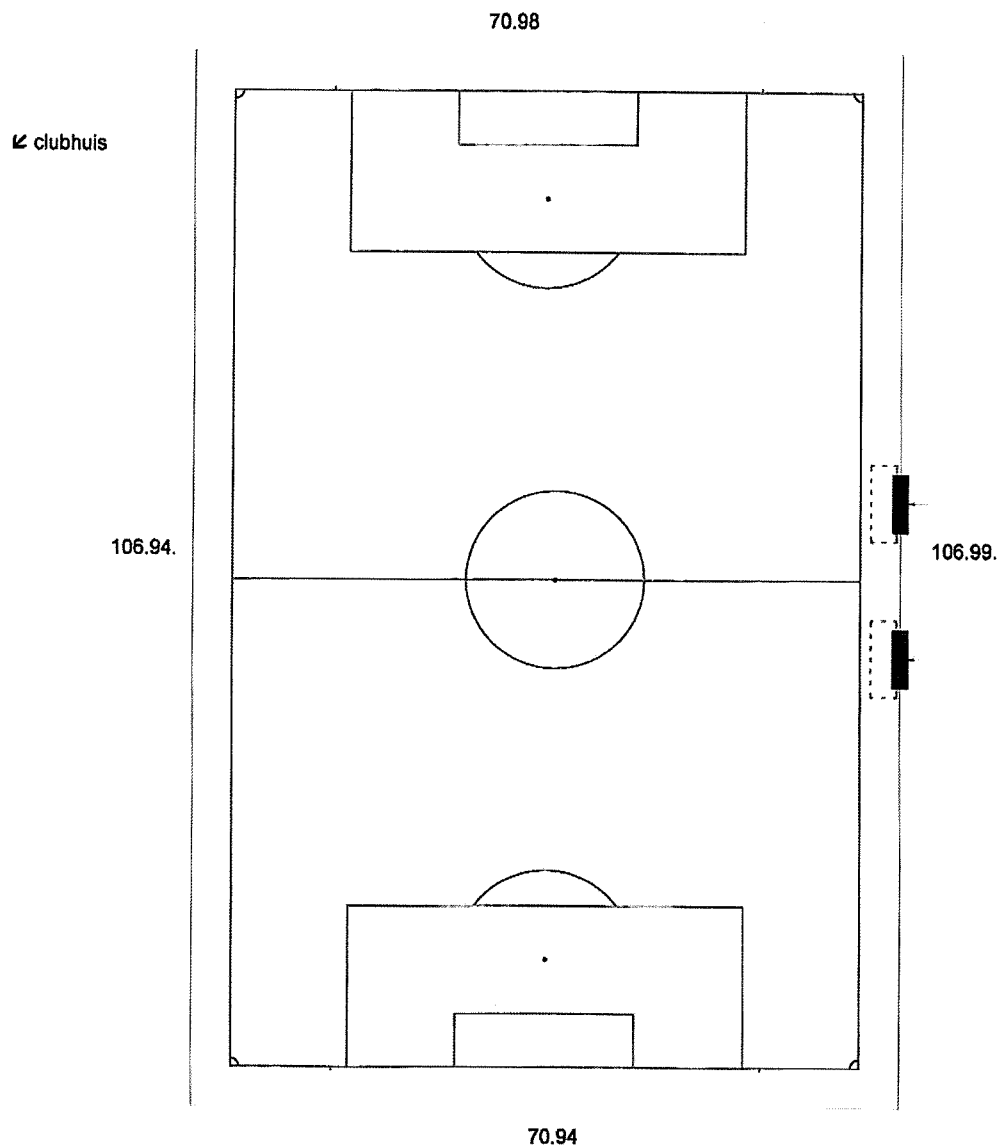
IJzeren kokers in de belijning

Afmetingen CVV Sparta

band/band 70.94 x 106.94 meter

hek/hek 72.12 x 108.17 meter

Verharding binnen afrastering: verharding van 40x60 cm tegel met een opsluitband van 10 cm dikte

MEETGEGEVENS ENSCHEDE

VOETBALVELDEN

Vereniging : De Tubanters
Veld : 5
Datum onderzoek : 28-02-2013
Projectnummer ISA : 54130021
Inspecteur :
Temperatuur : 4 °C

Constructieopbouw kunstgrasvoetbalveld

(maten in millimeters)

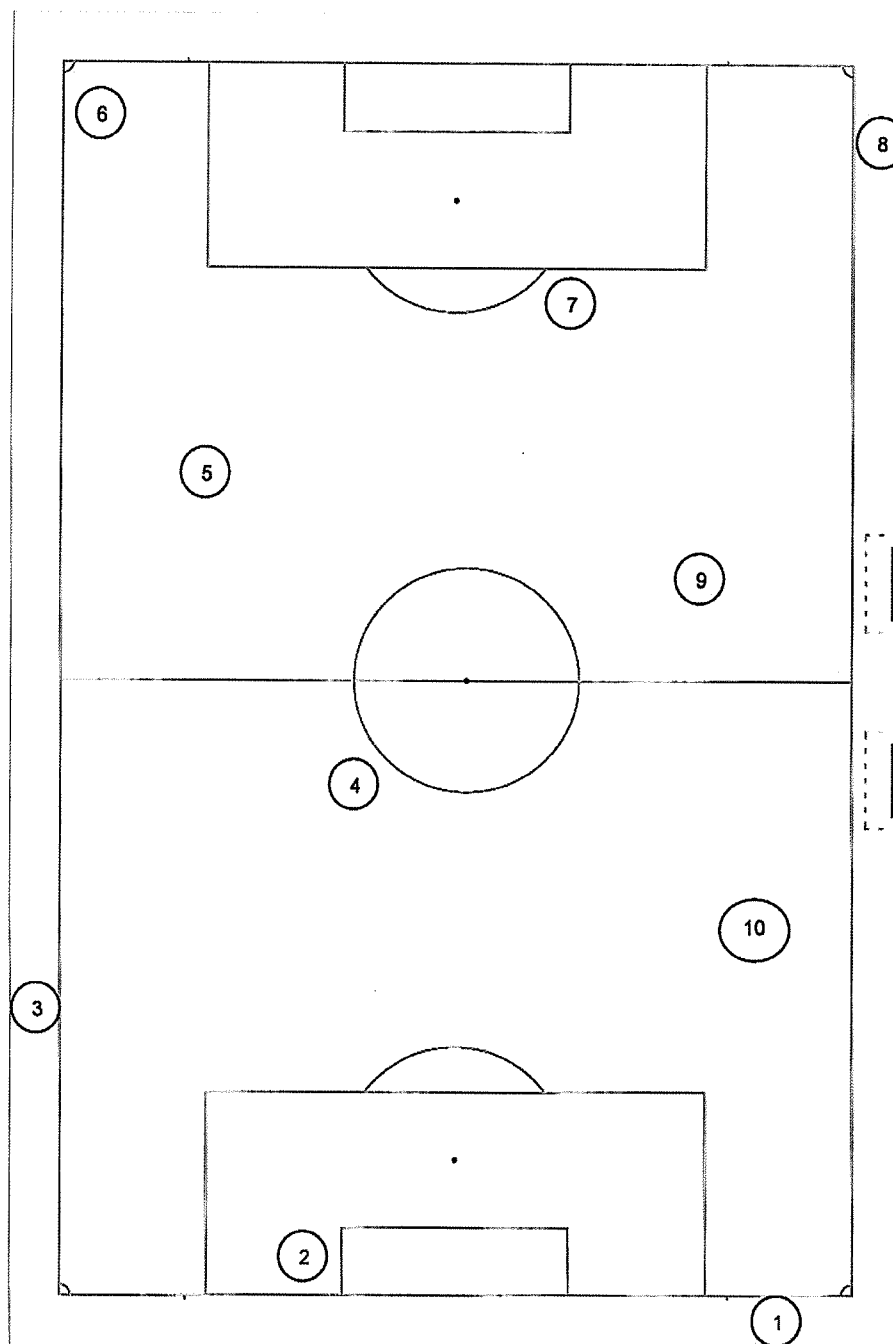
Positie	Onderbouw zand	Onderbouw zand	Fundering I Zand-steagran-rubber	Totaal excl. toplaag (40 mm)
Boring 1		380	60	440
Boring 2		370	55	425
Boring 3		380	65	445
Boring 4	Foto	390	55	445
Boring 5		380	55	435
Boring 6		390	50	440
Boring 7		380	45	425
Boring 8		400	40	440
Boring 9	Foto	390	50	440
Boring 10		410	50	460

Bestaande ondergrond : Teelaarde lemig
Bijzonderheden: boringen : Waterhuishouding visueel goed, zand licht grijs onderste ca 3 cm

Monsters : 1 x zand/steagran/rubber
 1 x zandonderbouw

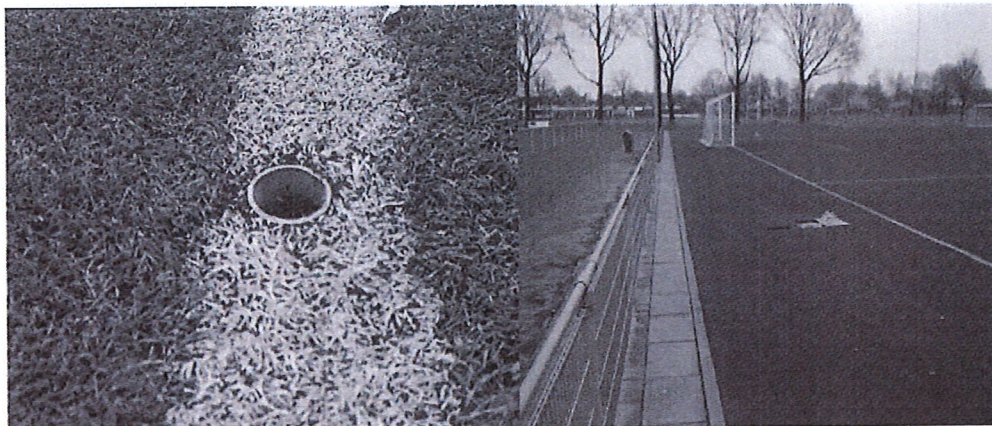
Positie boringen De Tubanters

(indien nodig op aanwijzing milieukundig bureau, rekening houdend met praktische locatie i.r.t. bespeling)

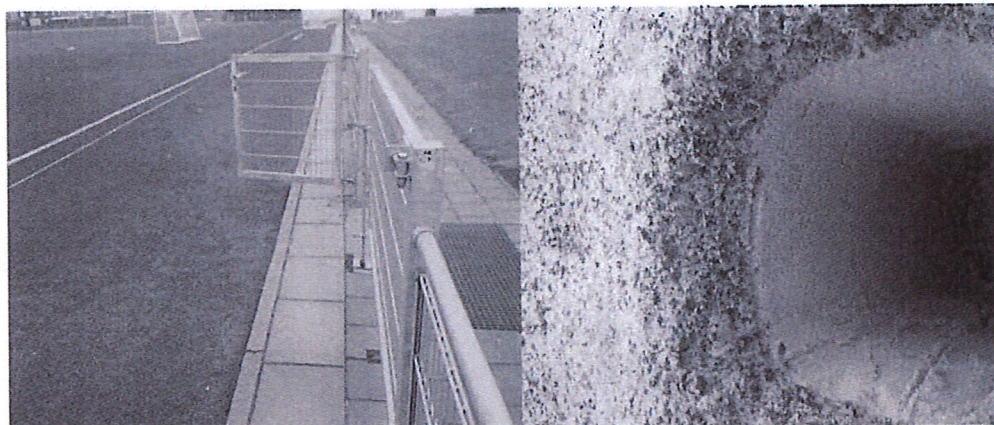
← clubhuis

Foto's De Tubanters

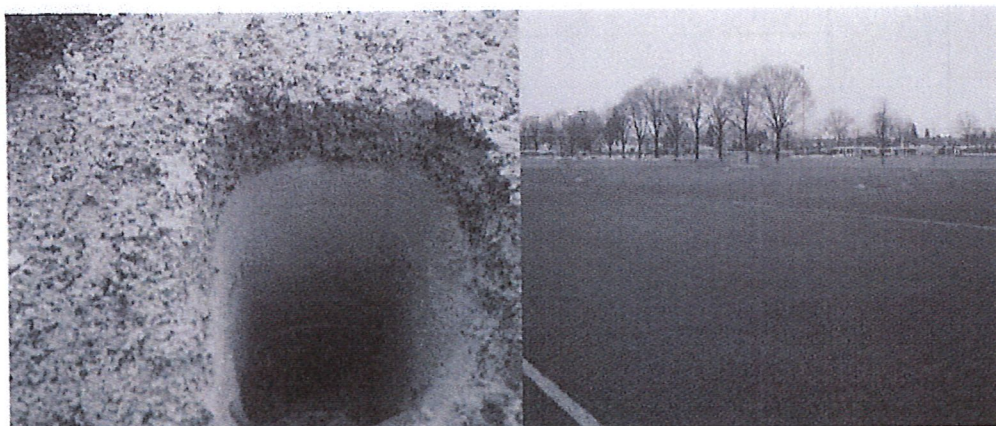
IJzeren kokers in belijning

Overzicht

Poort draad naar binnen open

Profiel opbouw (4)

Profiel opbouw (9)

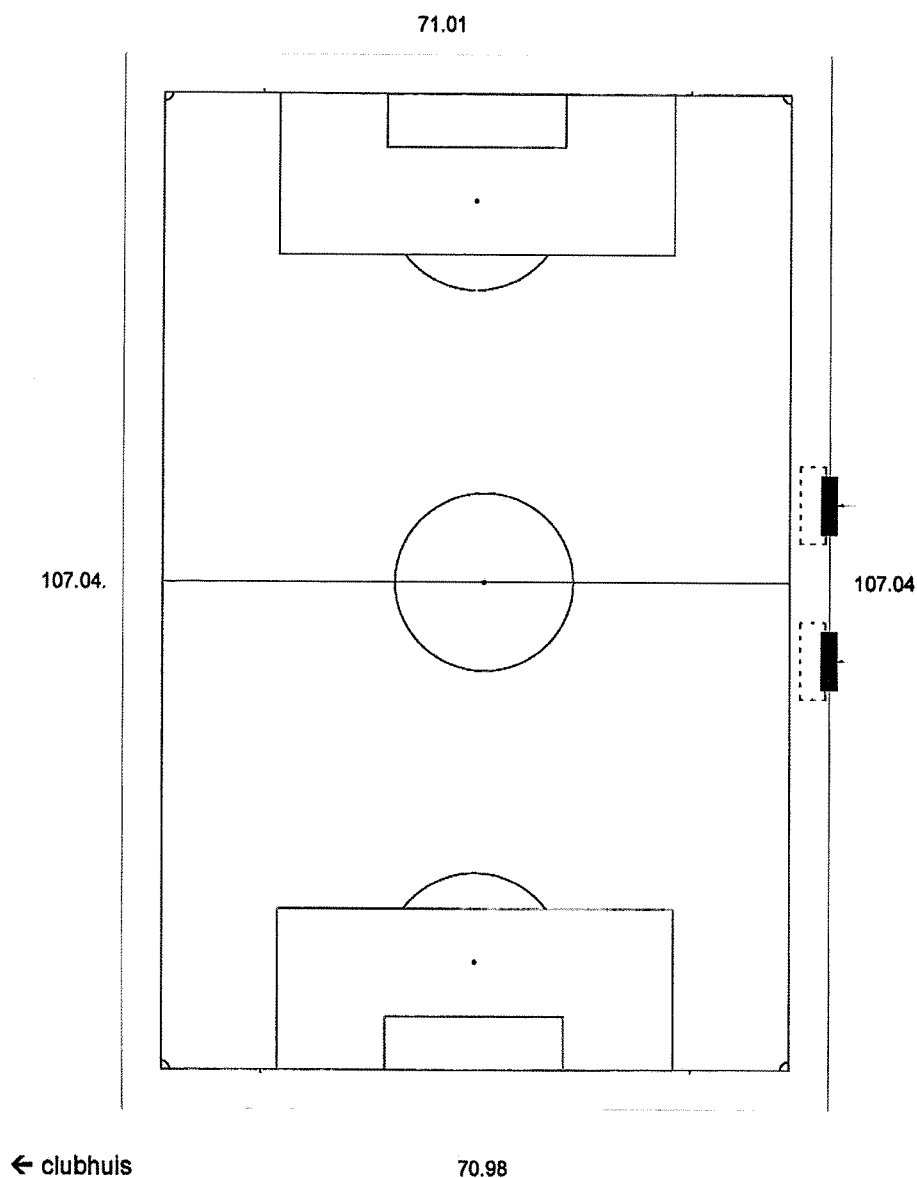
Overzicht

Afmetingen De Tubanters

band/band 70.98 x 107.04 meter

hek/hek 72.00 x 108.04 meter

Verharding binnen afrastering: verharding van 40x60 cm tegel met een opsluitband van 10 cm dikte

Instituut voor
Sportaccommodaties

MEETGEGEVENS ENSCHEDE

VOETBALVELDEN

Vereniging : RKS V Vogido
Veld : kunstgrasveld
Datum onderzoek : 28-02-2013
Projectnummer ISA : 54130021
Inspecteur :
Temperatuur : 2 °C

Constructieopbouw kunstgrasvoetbalveld

(maten in millimeters)

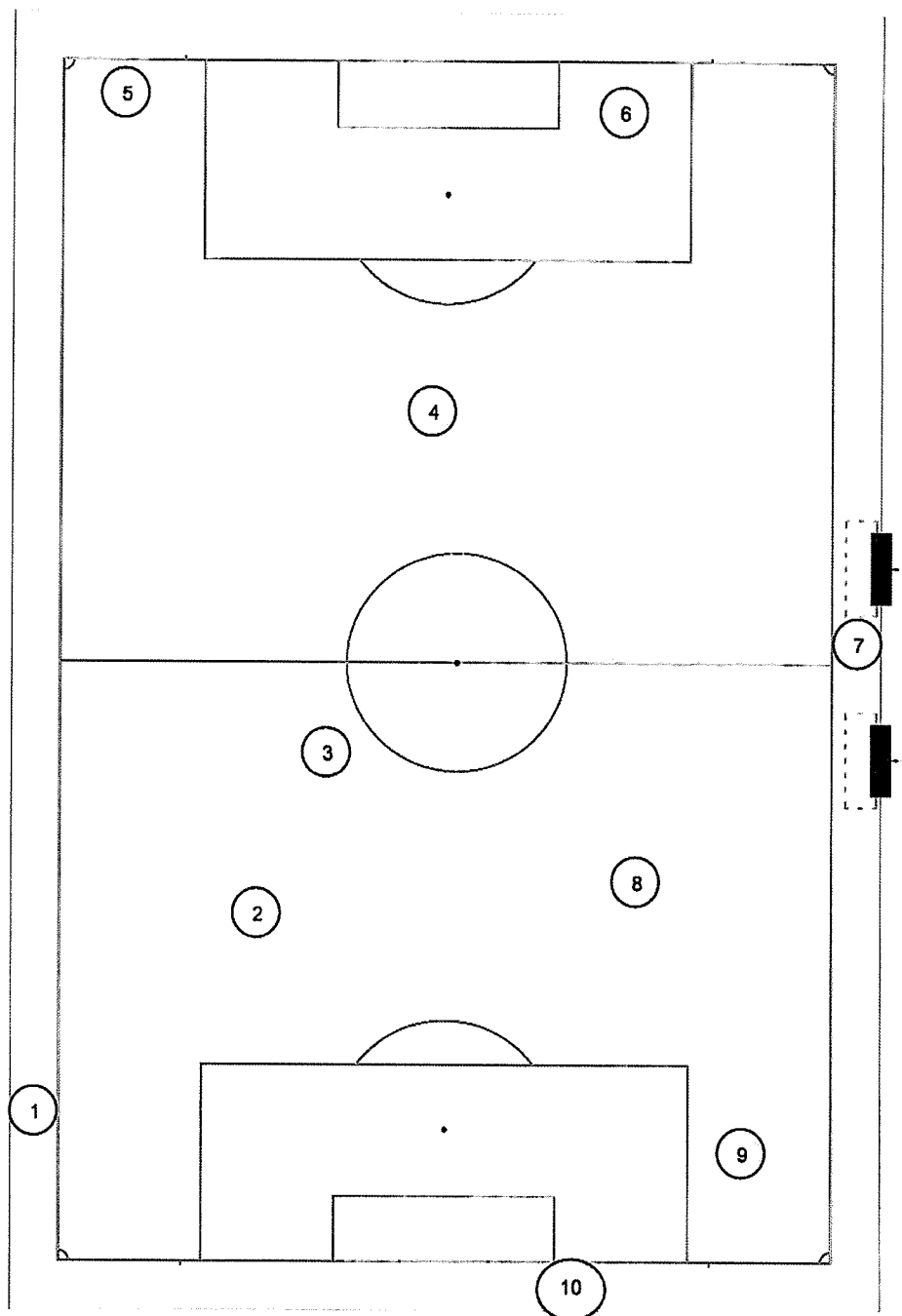
Positie	Onderbouw zand	Onderbouw zand	Fundering I Zand-steagran-rubber	Totaal excl. toplaag (40 mm)
Boring 1		620	45	665
Boring 2		335	45	380
Boring 3	Foto	460 drain	45	505
Boring 4		380	50	430
Boring 5		390	55	445
Boring 6		390	60	450
Boring 7		380	55	435
Boring 8		390	50	440
Boring 9	Foto	380	55	435
Boring 10		390	45	435

Bestaande ondergrond : Teelaarde lemig/zanderig
Bijzonderheden: boringen : Waterhuishouding visueel goed, omhulling drainage boring 3 goed

Monsters : 1 x zand/steagran/rubber
1 x zandonderbouw

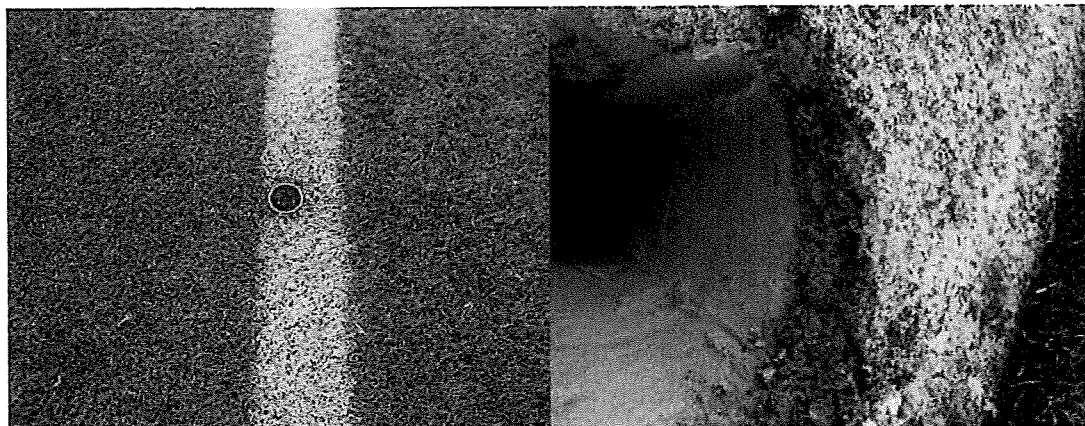
Positie boringen RKS SVogido

(indien nodig op aanwijzing milieukundig bureau, rekening houdend met praktische locatie i.r.t. bespeling)

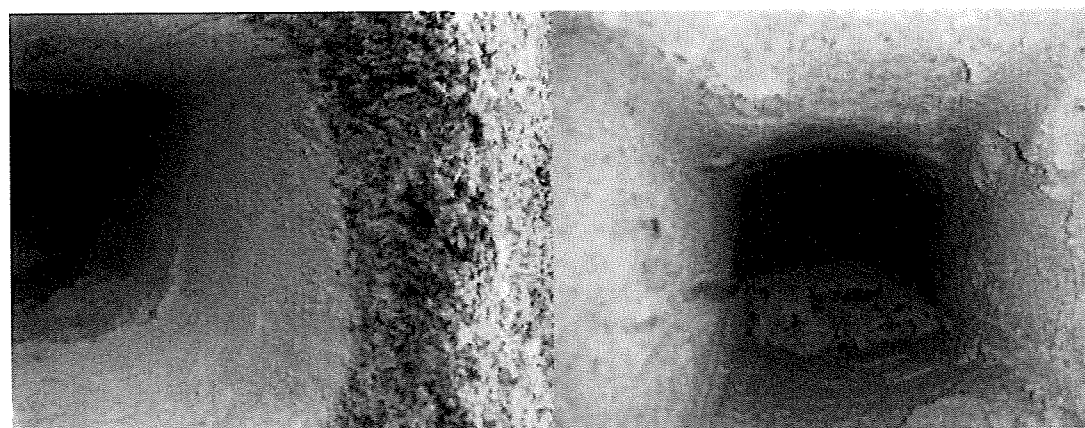
← clubhuis

Foto's RKS SV Vogido

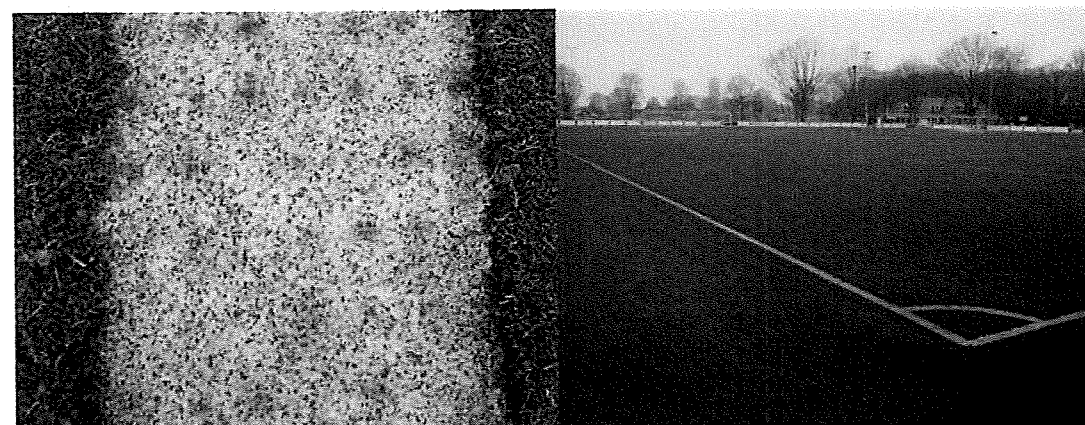
Kokers in de belijning

Profiel opbouw (3)

Profiel opbouw (9)

Drainage

Sporttechnische laag

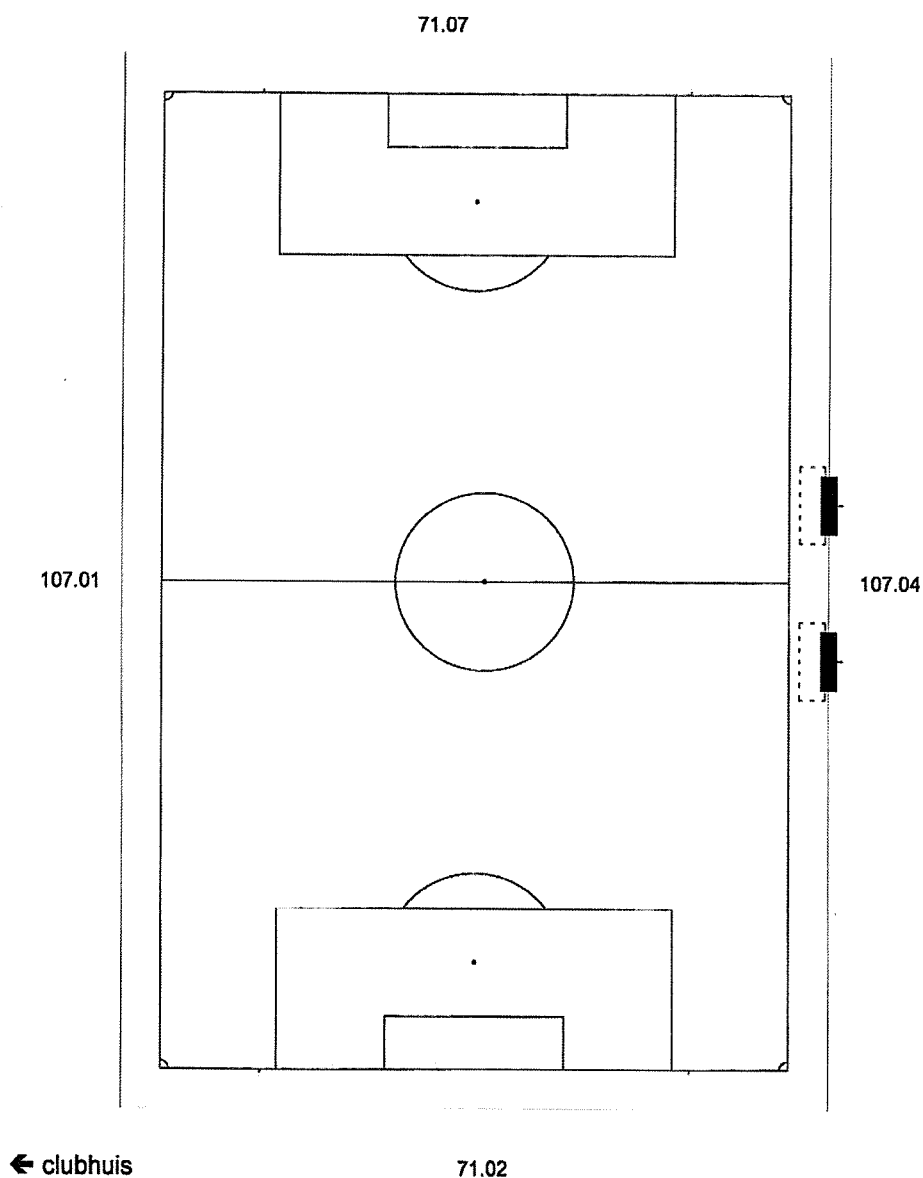
Overzicht

Afmetingen RKS SV Vogido

band/band 71.02 x 107.01 meter

hek/hek 72.14 x 108.15 meter

Verharding binnen afrastering: verharding van 40x60 cm tegel met een opsluitband van 10 cm dikte
hekwerk met betonnen poeren

BIJLAGE 2

Instituut voor
Sportaccommodaties

LABORATORIUMRAPPORT

Materiaal : funderingsdrainzand
Sport : voetbal
Vereniging : Vocado
Veld : 2
Plaats : Enschede

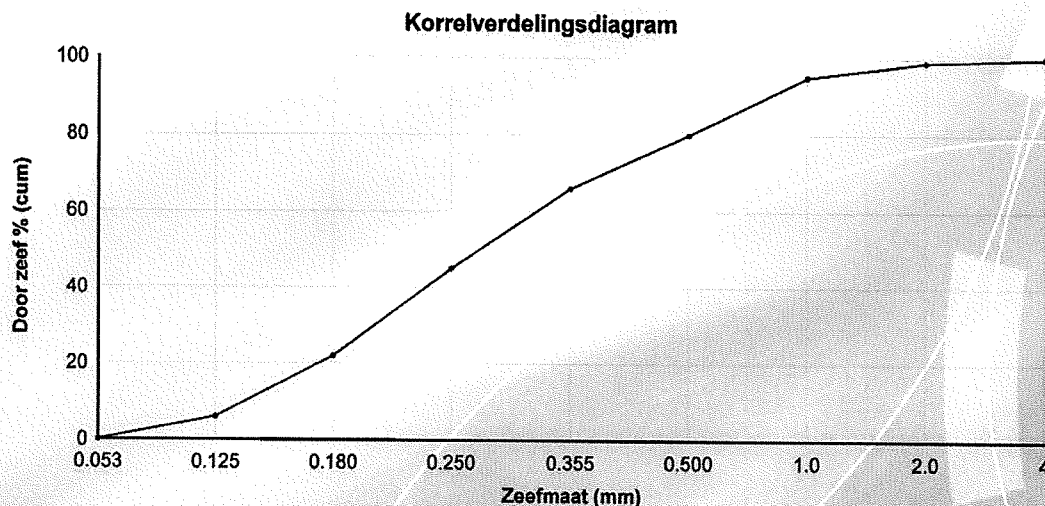
Analysenummer : 2013030041
Datum : 7 March 2013
Projectnummer : 54130021

Normcode : NOCNSF-M3.d
Normversie : maart 2005

Opdrachtgever : KYBYS

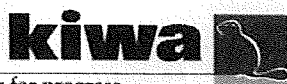
Structuur	gesloten	[EN 14955]
Vorm	bol, hoekig en matig hoekig	[EN 14955]
Vreemde bestanddelen	geen	[MNV/B1.1]
Coëfficiënten		[EN 933]
Krommingscoëfficiënt	1	
Gelijkmatigheidscoëfficiënt	2	
Kalk	< 0.1	% [DIN 18129]
Korrelafmeting	0-1	mm [EN 933]
Leem	0.2	% [EN 933]
M50	272	[EN 933]
Organische stof	< 0.2	% [NEN 5754]

Korrelverdeling	[NEN-ISO 13322-2]
< 8 mm	100 %
< 4 mm	100 %
< 2.0 mm	99 %
< 1.0 mm	95 %
< 0.500 mm	80 %
< 0.355 mm	66 %
< 0.250 mm	45 %
< 0.180 mm	22 %
< 0.125 mm	6 %
< 0.053 mm	0 %

* = voldoet niet

Conclusie: Een monster funderingsdrainzand dat voldoet aan de norm
NOCNSF-M3.d.

Partner for progress

www.isa-sport.com

Instituut voor Sportaccommodaties B.V.

Papendallaan 7 · Postbus 721 · 6800 AS Arnhem · Telefoon (026) 483 46 37 ·
Fax (026) 483 46 30 · E-mail: info@isa-sport.com

Hoofd laboratorium

Instituut voor
Sportaccommodaties

LABORATORIUMRAPPORT

Materiaal : funderingsdrainzand
Sport : voetbal
Vereniging : Tubanters
Plaats : Enschede

Analysenummer : 2013030042
Datum : 7 March 2013
Projectnummer : 54130021

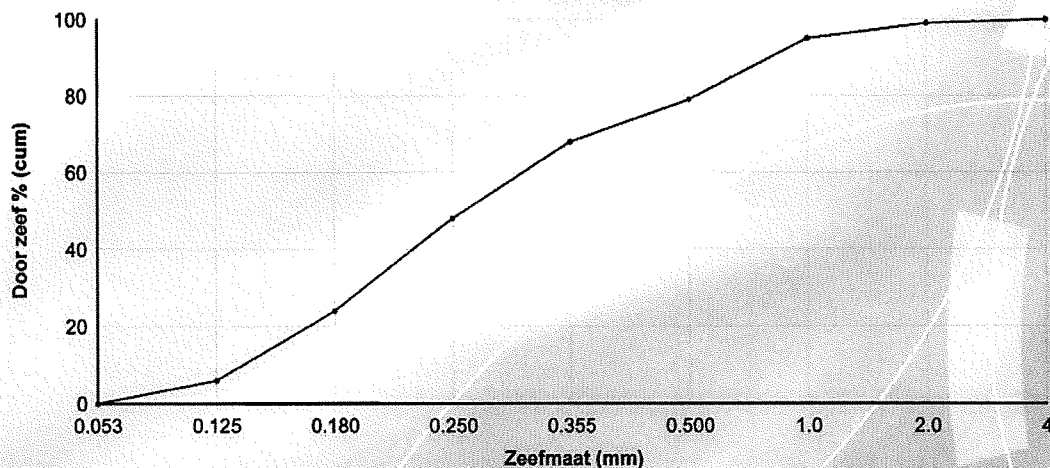
Normcode : NOCNSF-M3.d
Normversie : maart 2005

Opdrachtgever : KYBYS

Structuur	gesloten	[EN 14955]
Vorm	bol, hoekig en matig hoekig	[EN 14955]
Vreemde bestanddelen	geen	[MN/VB1.1]
Coëfficiënten		[EN 933]
Krommingscoëfficiënt	1	
Gelijkmatigheidscoëfficiënt	2	
Kalk	< 0.1	% [DIN 18129]
Korrelafmeting	0-1	mm [EN 933]
Leem	0.2	% [EN 933]
M50	258	[EN 933]
Organische stof	< 0.2	% [NEN 5754]

Korrelverdeling	[NEN-ISO 13322-2]
< 8 mm	100 %
< 4 mm	100 %
< 2.0 mm	99 %
< 1.0 mm	95 %
< 0.500 mm	79 %
< 0.355 mm	68 %
< 0.250 mm	48 %
< 0.180 mm	24 %
< 0.125 mm	6 %
< 0.053 mm	0 %

Korrelverdelingsdiagram

* = voldoet niet

Conclusie: Een monster funderingsdrainzand dat voldoet aan de norm
NOCNSF-M3.d.

Hoofd laboratorium

kiwa

Partner for progress

www.isa-sport.com

Instituut voor Sportaccommodaties B.V.

Papendallaan 7 · Postbus 721 · 6800 AS Arnhem · Telefoon (026) 483 46 37 ·
Fax (026) 483 46 30 · E-mail: info@isa-sport.com

Instituut voor
Sportaccommodaties

LABORATORIUMRAPPORT

Materiaal : funderingsdrainzand
Sport : voetbal
Vereniging : LSV Enschede
Plaats : Enschede

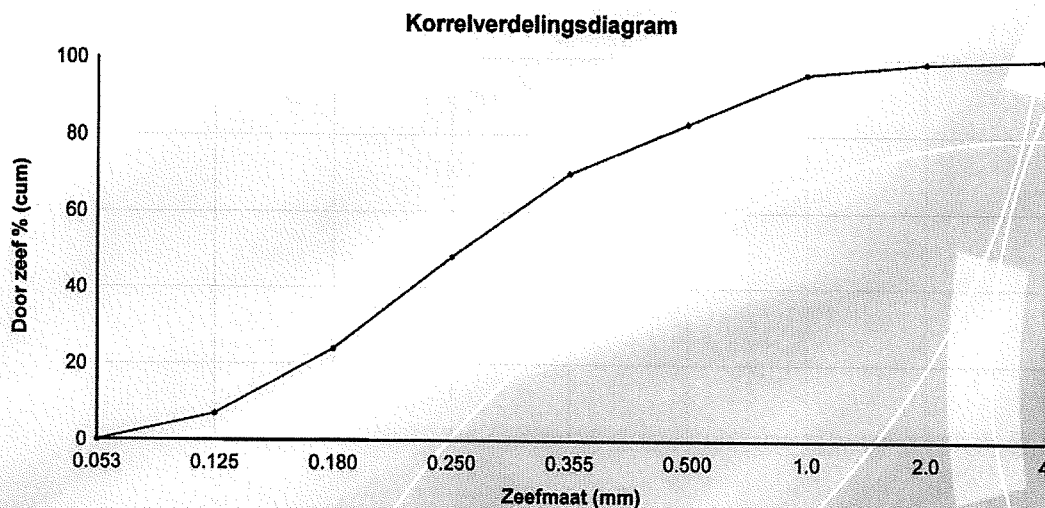
Analysenummer : 2013030043
Datum : 7 March 2013
Projectnummer : 54130021

Normcode : NOCNSF-M3.d
Normversie : maart 2005

Opdrachtgever : KYBYS

Structuur	gesloten	[EN 14955]
Vorm	bol, hoekig en matig hoekig	[EN 14955]
Vreemde bestanddelen	geen	[MN/VB1.1]
Coëfficiënten		[EN 933]
Krommingscoëfficiënt	1	
Gelijkmatigheidscoëfficiënt	2	
Kalk	< 0.1	% [DIN 18129]
Korrelafmeting	0-1	mm [EN 933]
Leem	0.2	% [EN 933]
M50	258	[EN 933]
Organische stof	< 0.2	% [NEN 5754]

Korrelverdeling	[NEN-ISO 13322-2]
< 8 mm	100 %
< 4 mm	100 %
< 2.0 mm	99 %
< 1.0 mm	96 %
< 0.500 mm	83 %
< 0.355 mm	70 %
< 0.250 mm	48 %
< 0.180 mm	24 %
< 0.125 mm	7 %
< 0.053 mm	0 %

* = voldoet niet

Conclusie: Een monster funderingsdrainzand dat voldoet aan de norm
NOCNSF-M3.d.

kiwa

Partner for progress

www.isa-sport.com

Instituut voor Sportaccommodaties B.V.

Papendallaan 7 · Postbus 721 · 6800 AS Arnhem · Telefoon (026)483 46 37 ·
Fax (026) 483 46 30 · E-mail: info@isa-sport.com

Hoofd laboratorium

Instituut voor
Sportaccommodaties

LABORATORIUMRAPPORT

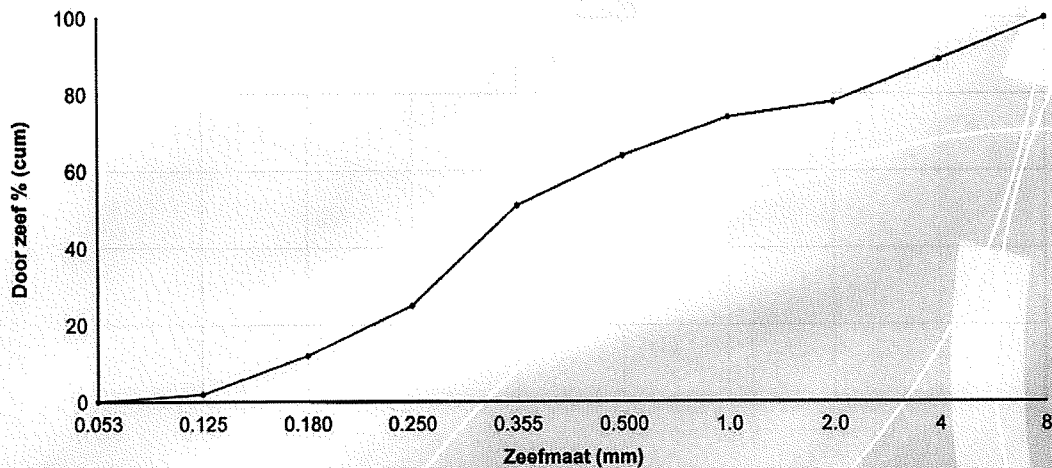
Materiaal : zand/steagran/rubber
Sport : voetbal
Vereniging : Tubanters
Plaats : Enschede
Opdrachtgever : KYBYS

Analysenummer : 2013030044
Datum : 7 March 2013
Projectnummer : 54130021

Structuur	gesloten	[EN 14955]
Textuur	grof, ruw	[EN 14955]
Vorm	bol, hoekig en matig hoekig	[EN 14955]
Vreemde bestanddelen	geen	[MN/VB1.1]
Coëfficiënten		[EN 933]
Krommingscoëfficiënt	21	
Gelijkmatigheidscoëfficiënt	0	
Korrelafmeting rubber	2-8	mm [EN 933]
M50	308	[EN 933]
Organische stof	< 0.2	% [NEN 5754]
Rubbergehalte	14	% [MN/SA6.1]
Steagran gehalte	11	% [EN 933]

Korrelverdeling	[EN 933]
< 8 mm	100 %
< 4 mm	89 %
< 2.0 mm	78 %
< 1.0 mm	74 %
< 0.500 mm	64 %
< 0.355 mm	51 %
< 0.250 mm	25 %
< 0.180 mm	12 %
< 0.125 mm	2 %
< 0.053 mm	0 %

Korrelverdelingsdiagram

* = voldoet niet

kiwa

Partner for progress

www.isa-sport.com

Instituut voor Sportaccommodaties B.V.

Papendallaan 7 · Postbus 721 · 6800 AS Arnhem · Telefoon (026)483 46 37 ·
Fax (026) 483 46 30 · E-mail: info@isa-sport.com

Hoofd laboratorium

Instituut voor
Sportaccommodaties

LABORATORIUMRAPPORT

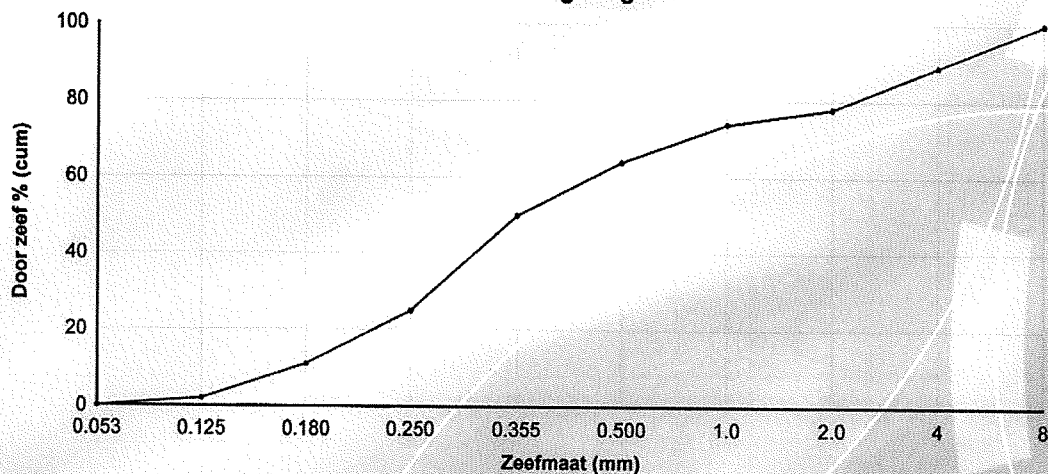
Materiaal : zand/steagran/rubber
Sport : voetbal
Vereniging : Vocido
Veld : 2
Plaats : Enschede
Opdrachtgever : KYBYS

Analysenummer : 2013030047
Datum : 7 March 2013
Projectnummer : 54130021

Structuur	gesloten	[EN 14955]
Textuur	grof, ruw	[EN 14955]
Vorm	bol, hoekig en matig hoekig geen	[EN 14955] [MN/VB1.1] [EN 933]
Vreemde bestanddelen		
Coëfficiënten		
Krommingscoëfficiënt	23	
Gelijkmatigheidscoëfficiënt	0	
Korrelafmeting rubber	2-8	mm [EN 933]
M50	309	[EN 933]
Organische stof	< 0.2	% [NEN 5754]
Rubbergehalte	14	% [MN/SA5.1]
Steagran gehalte	12	% [EN 933]

Korrelverdeling	[EN 933]
< 8 mm	100 %
< 4 mm	89 %
< 2.0 mm	78 %
< 1.0 mm	74 %
< 0.500 mm	64 %
< 0.355 mm	50 %
< 0.250 mm	25 %
< 0.180 mm	11 %
< 0.125 mm	2 %
< 0.053 mm	0 %

Korrelverdelingsdiagram

* = voldoet niet

kiwa

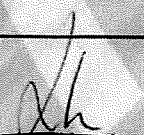

Partner for progress

www.isa-sport.com

Instituut voor Sportaccommodaties B.V.

Papendallaan 7 · Postbus 721 · 6800 AS Arnhem · Telefoon (026) 483 46 37 ·
Fax (026) 483 46 30 · E-mail: info@isa-sport.com

Hoofd laboratorium

Instituut voor
Sportaccommodaties

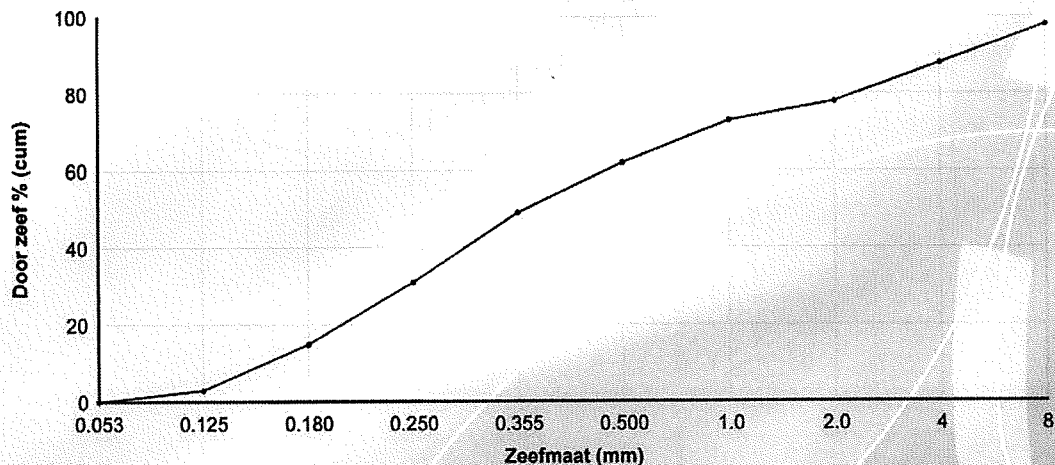
LABORATORIUMRAPPORT

Materiaal : zand/steagran/rubber
Sport : voetbal
Vereniging : LSV Enschede
Plaats : Enschede
Opdrachtgever : KYBYS

Analysenummer : 2013030046
Datum : 7 March 2013
Projectnummer : 54130021

Structuur	gesloten	[EN 14955]	Korrelverdeling	[EN 933]
Textuur	grof, ruw	[EN 14955]	< 8 mm	98 %
Vorm	bol, hoekig en matig hoekig	[EN 14955]	< 4 mm	88 %
Vreemde bestanddelen	geen	[MN/VB1.1]	< 2.0 mm	78 %
Coëfficiënten		[EN 933]	< 1.0 mm	73 %
Krommingscoëfficiënt	9		< 0.500 mm	62 %
Gelijkmatigheidscoëfficiënt	0		< 0.355 mm	49 %
Korrelafmeting rubber	2-16	mm [EN 933]	< 0.250 mm	31 %
M50	296	[EN 933]	< 0.180 mm	15 %
Organische stof	< 0.2	% [NEN 5764]	< 0.125 mm	3 %
Rubbergehalte	15	% [MN/SA5.1]	< 0.053 mm	0 %
Steagran gehalte	12	% [EN 933]		

Korrelverdelingsdiagram

* = voldoet niet

kiwa

Partner for progress

www.isa-sport.com

Instituut voor Sportaccommodaties B.V.

Papendallaan 7 · Postbus 721 · 6800 AS Arnhem · Telefoon (026) 483 46 37 ·
Fax (026) 483 46 30 · E-mail: info@isa-sport.com

Hoofd laboratorium

Instituut voor
Sportaccommodaties

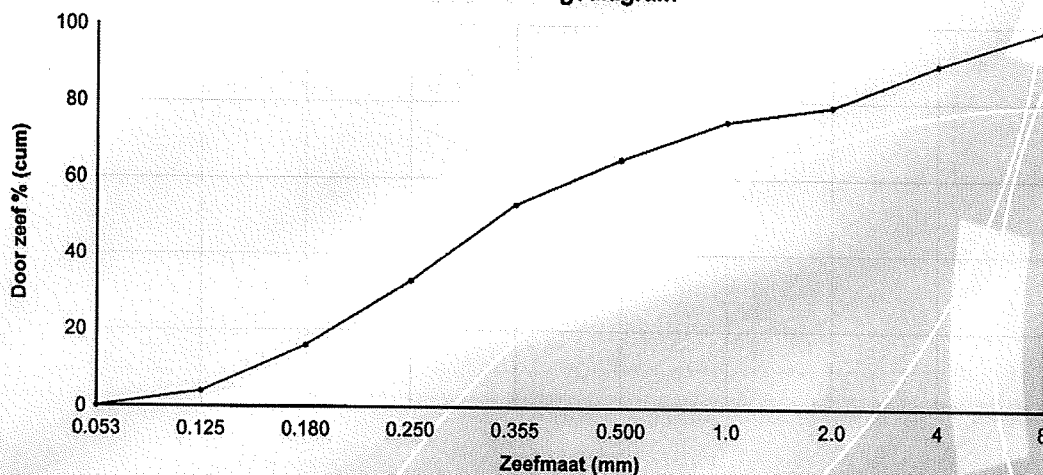
LABORATORIUMRAPPORT

Materiaal : zand/steagran/rubber
Sport : voetbal
Vereniging : CVV Sparta
Veld : 2
Plaats : Enschede
Opdrachtgever : KYBYS

Analysenummer : 2013030045
Datum : 7 March 2013
Projectnummer : 54130021

Structuur	gesloten	[EN 14955]	Korrelverdeling	[EN 933]
Textuur	grof, ruw	[EN 14955]	< 8 mm	99 %
Vorm	bol, hoekig en matig hoekig	[EN 14955]	< 4 mm	90 %
Vreemde bestanddelen	geen	[MN/VB1.1]	< 2.0 mm	79 %
Coëfficiënten		[EN 933]	< 1.0 mm	75 %
Krommingscoëfficiënt	13		< 0.500 mm	65 %
Gelijkmatigheidscoëfficiënt	0		< 0.355 mm	53 %
Korrelafmeting rubber	2-8	mm [EN 933]	< 0.250 mm	33 %
M50	286	[EN 933]	< 0.180 mm	16 %
Organische stof	< 0.2	% [NEN 5754]	< 0.125 mm	4 %
Rubbergehalte	12	% [MN/SA5.1]	< 0.053 mm	0 %
Steagran gehalte	13	% [EN 933]		

Korrelverdelingsdiagram

* = voldoet niet

Partner for progress

www.isa-sport.com

Instituut voor Sportaccommodaties B.V.

Papendallaan 7 · Postbus 721 · 6800 AS Arnhem · Telefoon (026) 483 46 37 ·
Fax (026) 483 46 30 · E-mail: info@isa-sport.com

Hoofd laboratorium

Materiaal : funderingsdrainzand
Sport : voetbal
Vereniging : CVV Sparta
Veld : 2
Plaats : Enschede

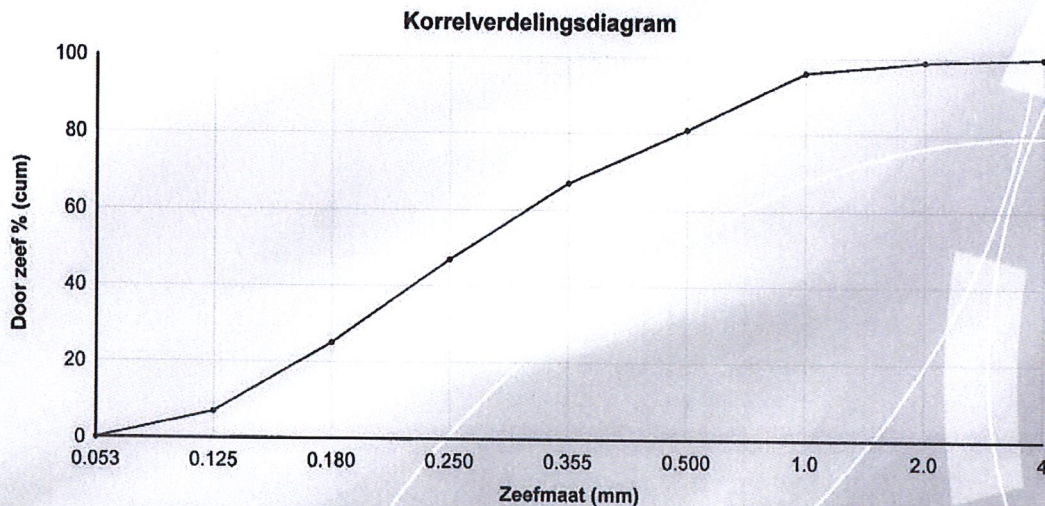
Analysenummer : 2013030040
Datum : 7 March 2013
Projectnummer : 54130021

Normcode : NOCNSF-M3.d
Normversie : maart 2005

Opdrachtgever : KYBYS

Structuur	gesloten	[EN 14955]
Vorm	bol, hoekig en matig hoekig	[EN 14955]
Vreemde bestanddelen	geen	[MN/VB1.1]
Coëfficiënten		[EN 933]
Krommingscoëfficiënt	1	
Gelijkmatigheidscoëfficiënt	2	
Kalk	< 0.1	% [DIN 18129]
Korrelafmeting	0-1	mm [EN 933]
Leem	0.2	% [EN 933]
M50	265	% [EN 933]
Organische stof	< 0.2	% [NEN 5754]

Korrelverdeling	[NEN-ISO 13322-2]
< 8 mm	100 %
< 4 mm	100 %
< 2.0 mm	99 %
< 1.0 mm	96 %
< 0.500 mm	81 %
< 0.355 mm	67 %
< 0.250 mm	47 %
< 0.180 mm	25 %
< 0.125 mm	7 %
< 0.053 mm	0 %

* = voldoet niet

Conclusie: Een monster funderingsdrainzand dat voldoet aan de norm
NOCNSF-M3.d.

Leenden Kersten
Hoofd laboratorium

